

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Katolická teologická fakulta

Katedra teologické etiky a spirituální teologie

Spirituální teologie

Ing. Dagmar Veldová

ZÁKLADNÍ MYŠLENKOVÉ INSPIRACE

OTCE BERNARDA ŘÍSKÉHO OFM (1925-2004) V JEHO EXERCICIÍCH

Bakalářská práce

Vedoucí práce: ThLic. Pavel Vojtěch Kohut OCD

Konzultant: ThLic. Petr Regalát Beneš OFM

PRAHA 2007

Za odborné vedení chci poděkovat především vedoucímu této bakalářské práce ThLic. Pavlu Vojtěchu Kohutovi OCD a konzultantovi ThLic. Petru Regalátu Benešovi OFM. Dále pak provinčnímu ministrovi Řádu menších bratří františkánů Janu Maria Vianneyi Dohnalovi OFM za zpřístupnění pozůstalosti po otci Bernardovi Říském OFM.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a v seznamu literatury a pramenů uvedla veškeré informační zdroje, které jsem použila.

V Praze dne 2. května 2007

OBSAH

ÚVOD	5
1 OSOBNOST BERNARDA ŘÍSKÉHO OFM	6
1.1 ŽIVOTOPISNÉ ÚDAJE	6
1.1.1 Dětství, mládí, kněžské svěcení	6
1.1.2 Období 1948-1960. Kněžství do roku 1950, centralizace, vojenská služba, vězení	9
1.1.3 Období 1960-2004. Civilní zaměstnání, vykonávání kněžství	12
1.2 ZÁKLADNÍ OSOBNOSTNÍ RYSY	13
1.3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU BERNARDOVA DÍLA	22
2 ZÁKLADNÍ TÉMATA BERNARDOVY NAUKY VE VYBRANÝCH EXERCICIÍCH	24
2.1 ÚVOD	24
2.2 OBSAH EXERCICIÍ TAJEMSTVÍ ČLOVĚKA	26
2.2.1 Člověk je víc než člověk	26
2.2.2 Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem	27
2.2.3 Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného syna	29
2.2.4 Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil	31
2.2.5 Já a Otec jedno jsme; Kdo viděl mne, viděl Otce.....	33
2.2.6 Ve mně žije Kristus	34
2.2.7 Vezměte a jezte z toho všichni. Toto je moje tělo, které se za vás vydává.....	37
2.2.8 Maria	38
2.3 OBSAH EXERCICIÍ TAJEMSTVÍ BOHA V LIDSTVU	39
2.3.1 Můj život je znamením Boží lásky	39
2.3.2 Znamení, jemuž budou odporovat – svědkové radosti	42
2.3.3 Bůh Smlouvy	43
2.3.4 Emanuel	44
2.3.5 Bůh Zaslíbení	44
2.3.6 Syn Člověka – Nový Izrael	46
2.3.7 Víra v Boží lásku je základem Božích darů	47
2.3.8 Cesta kenose Ježíšovy	48

2.3.9	Lid Boží	49
2.3.10	Naše vyvolení má být písní chvály a díky	51
2.3.11	Bolest a utrpení je pramenem radosti	52
2.3.12	Panna Maria	53
2.4	POROVNÁNÍ OBOU TEXTŮ, KONKLUZE	54
2.5	SHRNUTÍ: ZÁKLADNÍ MYŠLENKOVÉ INSPIRACE EXERCICIÍ	55
3	ZHODNOCENÍ BERNARDOVA VÝZNAMU	58
	ZÁVĚR	59
	PŘEHLED POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	61
	SEZNAM LITERATURY	62
	ANOTACE	66
	ANGLICKÁ ANOTACE	67

ÚVOD

Snad hlavní důvod, proč jsem si vybrala práci na toto téma, může dobře vyjádřit zážitek, který vyprávěl sám otec Bernard, když působil jako spirituál začínajících bohoslovců v konviktu v Litoměřicích. Jednou po nějaké rozmluvě za ním přišel jeden z jeho svěřenců a začal se vyptávat, odkud ty svoje myšlenky otec Bernard má. Že už leccos přečetl a snažil se prohlubovat vědomosti, ale tyto myšlenky nikde nečetl a nenašel. Odkud to tedy má?

A to může být i jedna z otázek této práce. Kde Bernard Říský bral své myšlenkové inspirace? Byly plodem studia, nebo spíše produktem jeho hluboké reflexe? Už na první pohled jistě budil dojem člověka, jemuž je reflexe vlastní, navíc člověka vysoce inteligentního. Ale do jaké míry byly jeho myšlenky originální? Do jaké míry ho ovlivnily události, někdy pohnuté, jeho života?

Otec Bernard Říský OFM byl mým duchovním otcem. Po celý život se snažil držet krok s dobou, ve které žil.

Cílem této práce je přiblížit osobnost otce Bernarda Říského OFM na základě dostupného materiálu a snahu postihnout alespoň z části základní témata jeho díla. Tento cíl obnáší systematické roztřídění současné písemné pozůstalosti po otci Bernardovi, neboť dosud nebyla tříděna. Dále její očíslování a uložení na místě k tomu určeném v provinčním archivu v konventu Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí v Praze. Tato bakalářská práce bude vycházet pouze z exercicií. Práce by měla posloužit pro základní orientaci v Bernardově díle při jeho budoucí přípravě pro zveřejnění. Materiály, které jsou v současnosti k dispozici, nejsou úplné a je neustálá snaha získávat další.

Bakalářská práce se skládá ze stručného popisu života otce Bernarda, ze stručného zachycení dvou vybraných duchovních cvičení, ze zachycení alespoň částečného propojení mezi životem otce Bernarda a jeho duchovními cvičeními a ze zhodnocení Bernardova významu.

1 OSOBNOST BERNARDA ŘÍSKÉHO OFM

Prvním cílem celé práce je představit osobnost Bernarda Říského v dějinném kontextu. Tato kapitola se skládá ze tří částí: Bernardův životopis, pokus o vystižení Bernardovy osobnosti a přehled současného stavu Bernardova díla.

1.1 ŽIVOTOPISNÉ ÚDAJE

Bernardův život je zde rozdělen do tří období. První zahrnuje dobu od narození po kněžské svěcení, druhé zachycuje léta 1948-1960, tj. začátek totality do propuštění z vězení, třetí období končí Bernardovou smrtí.

1.1.1 Dětství, mládí, kněžské svěcení

Manželům Říským, Augustinovi a Marii, rozené Šebkové, se v Praze dne 23. září 1925 narodil syn Drahoslav Říský. Otec pocházel z Hořovic. Byl četnickým strážmistrem. Matka pocházela z Prahy. Dne 4. října 1925 byl Drahoslav Zbyněk Karel Říský pokřtěn kaplanem Alexandrem Titlem.¹ Drahoslav neměl sourozence, byl jedináčkem.²

Navštěvoval v letech 1931-1936 obecnou a měšťanskou školu, tj. Obecnou a měšťanskou školu smíšenou v Přerově nad Labem³, Pětiletou chlapeckou obecnou školu ve Staré Boleslavi⁴ a Měšťanskou školu chlapeckou ve Staré Boleslavi.⁵ V letech 1936-1945 byl

¹ Křestní a rodný list. Testimonium baptismale. Výtah z matriky narozených při úřadě farním u Nejsvětějšího Srdce Páně v Praze XII. ze dne 11. července 1936, Provinční archiv Konventu Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí v Praze (dále jen Provinční archiv), Kart. 98.

Křestní a rodný list. Testimonium baptismale. Výtah z matriky narozených při úřadě farním u Nejsvětějšího Srdce Páně v Praze XII. ze dne 29. srpna 1942, Provinční archiv, Kart. 98.
„[...] Narodil jsem se na Královských Vinohradech a pokřtěn ve farní kapli sv. Aloise v reálce na náměstí Krále Jiřího z Poděbrad. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Do Prahy!, in: Poutník 7 (2003), 25.

² Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Jak jsem prožíval noviciát, in: Poutník 3 (2003), 24.

³ Školní zpráva číslo 13 za školní rok 1931/32 z Obecné a měšťanské školy smíšené v Přerově nad Labem z 28. června 1932. Provinční archiv, Kart. 98. Školní zpráva číslo 31 za školní rok 1932/33 z Obecné a měšťanské školy smíšené v Přerově nad Labem z 17. června 1933. Provinční archiv, Kart. 98. Školní zpráva číslo 16 za školní rok 1933/34 z Obecné a měšťanské školy smíšené v Přerově nad Labem z 28. června 1934. Provinční archiv, Kart. 98.

⁴ Školní zpráva číslo 32 za školní rok 1934/35 z Pětileté chlapecké obecné školy ve Staré Boleslavi z 28. června 1935. Provinční archiv, Kart. 98.

⁵ Vysvědčení za první pololetí číslo 38 za školní rok 1935/36 z Měšťanské školy chlapecké ve Staré Boleslavi z 31. ledna 1936. Provinční archiv, Kart. 98. Vysvědčení za druhé pololetí číslo 38 za školní rok 1935/36 z Měšťanské školy chlapecké ve Staré Boleslavi z 27. června 1936. Provinční archiv, Kart. 98.

studentem reálného gymnasia, tj. Státního československého reálného gymnasia v Berouně⁶, Státního reálného gymnasia v Berouně⁷, Reálného gymnasia v Kroměříži⁸, Reálného gymnasia s českým jazykem vyučovacím v Kroměříži⁹ a Státního reálného gymnasia v Kroměříži¹⁰.

Od konce srpna roku 1938 byl Drahoslav v juvenátě¹¹ v Kroměříži v bývalém piaristickém klášteře¹² a v Koleji svatého Antonína Pod Barbořinou¹³. Dne 11. června 1939 přijal svátost biřmování od knížete arcibiskupa pražského Karla Kardinála Kašpara a biřmovací jméno Jan Nepomucký.¹⁴ O tři roky později požádal písemně Drahoslav otce

⁶ Pololetní vysvědčení číslo katalogu 45 za školní rok 1936/37 ze Státního československého reálného gymnasia v Berouně z 30. ledna 1937. Provinční archiv, Kart. 98.

Výroční vysvědčení číslo katalogu 45 za školní rok 1936/37 ze Státního československého reálného gymnasia v Berouně z 26. června 1937. Provinční archiv, Kart. 98.

Pololetní vysvědčení číslo katalogu 22 za školní rok 1937/38 ze Státního československého reálného gymnasia v Berouně z 29. ledna 1938. Provinční archiv, Kart. 98.

Výroční vysvědčení číslo katalogu 22 za školní rok 1937/38 ze Státního československého reálného gymnasia v Berouně z 22. června 1938. Provinční archiv, Kart. 98.

⁷ Pololetní vysvědčení číslo katalogu 3 za školní rok 1938/39 ze Státního reálného gymnasia v Berouně z 31. ledna 1939. Provinční archiv, Kart. 98.

Výroční vysvědčení číslo katalogu 3 za školní rok 1938/39 ze Státního reálného gymnasia v Berouně z 24. června 1939. Provinční archiv, Kart. 98.

Pololetní vysvědčení číslo katalogu 4 za školní rok 1939/40 ze Státního reálného gymnasia v Berouně z 31. ledna 1940. Provinční archiv, Kart. 98.

Výroční vysvědčení číslo katalogu 4 za školní rok 1939/40 ze Státního reálného gymnasia v Berouně z 28. června 1940. Provinční archiv, Kart. 98.

⁸ Pololetní vysvědčení číslo katalogu 10 za školní rok 1940/41 z Reálného gymnasia v Kroměříži z 15. února 1941. Provinční archiv, Kart. 98.

Výroční vysvědčení číslo katalogu 10 za školní rok 1940/41 z Reálného gymnasia v Kroměříži z 28. června 1941. Provinční archiv, Kart. 98.

⁹ Pololetní vysvědčení číslo katalogu 10 za školní rok 1941/42 z Reálného gymnasia s českým jazykem vyučovacím v Kroměříži z 26. února 1942. Provinční archiv, Kart. 98.

Výroční vysvědčení číslo katalogu 10 za školní rok 1941/42 z Reálného gymnasia v Kroměříži z 9. července 1942. Provinční archiv, Kart. 98.

¹⁰ Vysvědčení dospělosti číslo 16 ze Státního reálného gymnasia v Kroměříži z 15. září 1945. Provinční archiv, Kart. 98.

¹¹ „[...] Řády neměly povoleno mít vlastní školství, a tak zřizovaly pro výchovu dorostu a pro pomocné služby při bohoslužbách tzv. juvenáty. [...] Studenti pak chodili do státních škol, nebo na nich skládali zkoušky. Do juvenátu nebyli vybíráni chlapci jen podle míry nadání – nešlo jen o výchovu kněžského dorostu -, ale i ze sociálních důvodů. Byly to jen malé skupiny studentů, o něž se staral učený kněz – prefekt. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Juvenát, in: Poutník 2 (2002), 24.

¹² „[...] O. Kapistrán Vyskočil [...] za svého provinciálování [...] převzal piaristy opuštěný klášter v Kroměříži [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Juvenát, in: Poutník 2 (2002), 24-25.

Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Stěhování - zpět do starého kláštera, in: Poutník 7 (2002), 22-23.

¹³ „[...] provincie se rozhodla vybudovat novou kolej Pod Barbořinou.“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Juvenát, in: Poutník 2 (2002), 25. Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Kolej svatého Antonína, in: Poutník 3 (2002), 17. Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Pod Barbořinou, in: Poutník 4 (2002), 20-21.

¹⁴ Knížečka o svatém biřmování ručně vyplněná Drahoslavem. Provinční archiv, Kart. 98.

provinciála OFM o přijetí do noviciátu.¹⁵ K tomuto kroku dali souhlas i jeho rodiče.¹⁶ Drahoslav byl přijat do noviciátu a přijal jméno Bernard.¹⁷ Dne 1. srpna 1943 oficiálně vstupuje do Provincie Svatého Václava Čech a Moravy OFM.¹⁸ Složil dočasné sliby.¹⁹ V letech 1943-1944 studoval na řádovém institutu.²⁰

V letech 1944-1945 Bernard absolvoval teologický institut.²¹ V letech 1945-1950 byl posluchačem bohosloveckých fakult, tj. bohoslovecké fakulty university Karlovy v Praze²² a Cyrilometodějské fakulty bohoslovecké Palackého university v Olomouci²³. V roce 1946 složil slavné sliby.²⁴

¹⁵ Drahoslavova žádost otci provinciálovi z 11. června 1942, Provinční archiv, Kart. 98.

¹⁶ Svolení Augustina Říského a Marie Říské se vstupem do noviciátu z 27. května 1942, Provinční archiv, Kart. 98.

¹⁷ „Habitum Fratrum Minorum [...] in ecclesia Conventus Hajecensis die 31. mensis Julii anni 1942 hora 8 indutus est Drahoslav Říský. Nomen Accepit Bernardu de quo 20. Augusti. [...]“ Protocollum induitionis, Kart. 98. „[...] očekávání [...] noviciátního roku. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Vstup do noviciátu, in: Poutník 12 (2002), 26. Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Vstup do noviciátu, in: Poutník 12 (2002), 26-27. „[...] v roce 1942 jsem vstoupil do františkánského řádu / noviciátu / v Hájku u Prahy. [...]“ Protokol o výpovědi z 5. května 1952 na Krajském velitelství státní bezpečnosti Ostrava, Kart. 98.

¹⁸ Průkazka Celebret Provincia S. Wenceslai Bohemiae et Moraviae Ordinis Fratrum Minorum z 10. října 2001, Provinční archiv, Kart. 98.

¹⁹ „Sliby jsme skládali 4. srpna při mši sv. u Panny Marie Pasovské v ambitech. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Františkáni s dočasnými sliby, in: Poutník 6 (2003), 25.

²⁰ Lecturis salutatem in philosophico – theologi instituto provincie Bohemiae et Moraviae S. Wenceslai D. et M. praelectiones philosophicas anni D. 1943/44 semestri hiemalis, 16. únor 1944, Provinční archiv, Kart. 98. Lecturis salutatem in philosophico – theologi instituto provincie Bohemiae et Moraviae S. Wenceslai D. et M. praelectiones philosophicas anni D. 1943/44 semestri hiemali et aestivo, 14. červenec 1944, Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] V roce 1943 jsem byl odeslán opět do Kroměříže, kde jsem spolu s ostatními studoval soukromě filosofii. [...]“ Protokol o výpovědi z 5. května 1952 na Krajském velitelství státní bezpečnosti Ostrava, Provinční archiv, Kart. 98.

²¹ Institutum theologicum archidioec. Praegae – documentum de examinibus peractis, anno 1944/5, 23. červen 1945, Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] V roce 1944 jsem byl přeložen do Prahy, kde jsem studoval na arcidiecésním učilišti. [...]“ Protokol o výpovědi z 5. května 1952 na Krajském velitelství státní bezpečnosti Ostrava, Provinční archiv, Kart. 98. „[...] se Vám započítávají [...] do řádného studia fakultního dva semestry, které jste absolvoval ve studijním roce 1944/45 na arcidiecésním bohosloveckém učilišti, zřízeném při pražském arcibiskupském semináři. [...]“ Dopis č. 970/45-46 Děkanství bohoslovecké fakulty university Karlovy v Praze Bernardovi Řískému z 8. července 1946, Provinční archiv, Kart. 98.

²² Legitimace řádného posluchače university Karlovy v Praze z 3. listopadu 1945, Provinční archiv, Kart. 98. Seznam přednášek z 12. listopadu 1945, do kterých byl zapsán jako řádný posluchač fakulty bohoslovecké university Karlovy v Praze, Provinční archiv, Kart. 98.

²³ Legitimace řádného posluchače čís. 1359 Cyrilometodějské fakulty bohoslovecké Palackého university v Olomouci z 22. prosince 1948, Provinční archiv, Kart. 98. Index lectionum – inscriptio in facultate theologica Cyrillomethodiana Universitatis Olomucensis Francisci Palacký z roku 1948, Provinční archiv, Kart. 98.

²⁴ „[...] Bratři skládali slavné sliby 1. srpna 1946. [...] a já dosáhl plnoletosti až 23. září [...].“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Vstup do noviciátu, in: Poutník 12 (2002), 26. „[...] dne 24. září 1946 sliby slavné složití hodlám. [...]“ Prohlášení před slavnou profesí z 23. září 1946, Provinční archiv, Kart. 98.

Byl vyslán provinciálem do Bruselu²⁵, kde v letech 1946-1948 studoval na řádovém institutu²⁶. Bylo mu uděleno nižší svěcení.²⁷ Dne 4. července 1948 přijal kněžské svěcení v Marce-en-Ardenne²⁸ a večer téhož dne odjel do Prahy²⁹. Dne 11. července 1948 měl primiční mši svatou s kázáním provinciála OFM v kostele Panny Marie ve Staré Boleslavi.³⁰

1.1.2 Období 1948–1960. Kněžství do roku 1950, centralizace, vojenská služba, vězení.

V roce 1948 byl poslán jako druhý prefekt³¹ do Koleje svatého Antonína v Kroměříži.³²

²⁵ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Rok 1946 - volby, in: Poutník 11 (2003), 27.

²⁶ Lecturis salutem – in nostra studiorum domu Bruxellensi Provinciae B. Mariae Mediatricis in Belgio eiusdem Seraphici Ordinis in semestri hiemali et aestivo anni scholaris 1946-1947 z 3. července 1948, Provinční archiv, Kart. 98.

Lecturis salutem – in nostra studiorum domu Bruxellensi Provinciae B. Mariae Mediatricis in Belgio eiusdem Seraphici Ordinis in semestri hiemali et aestivo anni scholaris 1947-1948 z 3. července 1948, Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] ministerstvo školství, věd a umění svoluje, aby [...] byly večteny do řádného studia na tamní fakultě čtyři semestry ze studií, jež vykonal ve studijním roce 1946/47 – 1947/48 na františkánském řádovém učilišti v Bruselu. Ministerstvo školství, věd a umění svoluje zároveň, aby jmenovanému bylo uznáno normální studium bohoslovecké, [...] že se s úspěchem podrobí doplňujícím zkouškám z hlavních nauk teologických [...].“ Dopis č. A-226.464/48-V/1. Ministerstva školství, věd a umění ze dne 17. listopadu 1948 Děkanství C. M. fakulty bohoslovecké Palackého univ., Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] uznal Vám výjimečně Vaše studium vykonané ve dvou semestrech na řádovém bohosloveckém učilišti v Kroměříži do řádného studia na bohoslovecké fakultě s podmínkou, že vykonáte zkoušku [...].“ Dopis č. 970/45-46 Děkanství bohoslovecké fakulty university Karlovy v Praze Bernardovi Řískému z 8. července 1946, Provinční archiv, Kart. 98.

²⁷ „[...] Subdiakonát nám udělil mladý pomocný biskup Siemens, který se pak stal arcibiskupem a kardinálem. Jáhenství nám dal zase starý misijní biskup v Lovani. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Příprava na kněžství, in: Poutník 3 (2004), 24.

²⁸ Průkazka Celebrit Provincia S. Venceslai Bohemiae et Moraviae Ordinis Fratrum Minorum z 10. října 2001. Průkazka Litterae commendatitiae ad Lacrum litandum commendatur z 13. dubna 1950, Provinční archiv, Kart. 98.

Potvrzení o ukončení vysokoškolského studia č. 1386/90 III-B-1 Hr Biskupství litoměřického – ordinariát z 26. dubna 1990, Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] Po mši sv. jsme obědvali se svým svätitelem, namurským biskupem Msgre Charuem. [...]“ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Kněžské svěcení, in: Poutník 5 (2004), 27.

²⁹ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Kněžské svěcení, in: Poutník 5 (2004), 27. Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Cesta domů – do Prahy, in: Poutník 6 (2004), 26.

³⁰ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Primice, in: Poutník 7 (2004), 26.

³¹ „[...] Řády [...] zřizovaly pro výchovu dorostu a pro pomocné služby při bohoslužbách tzv. juvenáty. [...] Byly to jen malé skupiny studentů, o něž se staral určený kněz – prefekt. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Juvenát, in: Poutník 2 (2002), 24.

³² Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Zpět na Kolej sv. Antonína v Kroměříži – rok 1948, in: Poutník 8 (2004), 25-27.

„[...] Vyjednávání s vládou – ministrem Čepičkou – vedl mladý litoměřický biskup Štěpán Trochta. Dostal příslib, že církevní školy nebudou zrušeny – týkalo se to i nás – aby v zápětí k jejich zrušení došlo. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Náš život v roce 1949-50, in: Poutník 26 (2004), 27.

Dne 14. dubna 1950 byl centralizován³³ společně s ostatními bratry v klášteře v Hejnicích.³⁴ Do Bohosudova³⁵ byli převezeni 25. dubna 1950.³⁶ A 5. září 1950 se měli hlásit podle povolávacího rozkazu³⁷ v Komárně³⁸. Bernard byl tedy povolán k 54. pomocnému technickému praporu 5. září 1950.³⁹ Po přísaze⁴⁰ odešel s rotou do Podbořan⁴¹. Později byl

„[...] měl jsem na starosti výchovu chovanců, kteří byli ve stáří od 10 – 15 let. V Kroměříži jsem působil od července 1948 do dubna 1950. V té době došlo ke zrušení církevních řádů, t. j. byly postaveny pod kontrolu státního úřadu církevního [...].“ Protokol o výpovědi z 5. května 1952 na Krajském velitelství státní bezpečnosti Ostrava, Provinční archiv, Kart. 98.

³³ „[...] přesvědčovali nás, že nás přišli ochránit před hněvem lidu, vyvolaným monstrprocesem s řeholníky ve Svatém týdnu, a že nás chtějí jen vrátit našemu původnímu povolání. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, „Návrat k původnímu poslání“ - Hejnice, in: Poutník 10 (2004), 26.

„[...] Až v Hejnicích jsme poznali, co nám v klášteře chybělo: prožívání bratrství. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Náš život v roce 1949-50, in: Poutník 9 (2004), 27.

„[...] Všichni jsme se radovali z toho, že můžeme být všichni spolu a radost nás mladých nakazila i dříve narozené. [...] Do kostela jsme byli pouštěni našimi „zmocněnci“ přede mší. Chodili jsme sakristií – kostel byl zavřený. Hodinky jsme se společně nemodlili, po obědě jsme měli adoraci na chodbě u okna kostela. [...] Měli jsme osmihodinovou pracovní dobu. Jedna parta ryla zahradu, i když v noci ještě padal sníh, a druhá parta vyklízela půdy klášteře. Bratři byli také zaměstnáni v kuchyni jako kuchaři a jejich pomocníci. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, „Návrat k původnímu poslání“ - Hejnice, in: Poutník 10 (2004), 27.

³⁴ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Náš život v roce 1949-50, in: Poutník 9 (2004), 27. Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, „Návrat k původnímu poslání“ - Hejnice, in: Poutník 10 (2004), 26-27.

³⁵ „[...] Měli jsme povinnou osmihodinovou pracovní dobu. [...] někteří pracovali na zahradě, jiní se starali o jídelnu, někteří o králíky [...] smysl naší práce byl v našem zaměstnání. [...] Protože jsme o práci stáli, vedení nás nekontrolovalo. Jen příslušníci SNB chodili s automatem kolem plotu. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Bohosudov, in: Poutník 11 (2004), 28-29.

„[...] bratři nastoupili do práce v Teporu (Technický porcelán). [...] jsem byl poslán do továrny. [...] Nejdřív jsem ručně lisoval podložky pod vypalované předměty. Pak jsem postoupil a stal jsem se „pecařem“. Byly nás dvě skupiny [...] Naším úkolem bylo vynášet odstavenou pec, když teplota uvnitř klesla pod 100°C. Vynášeli jsme velké šamotové hrnce, v nichž byly vypalované předměty. [...] Druhá skupina připravovala další „vsádku“ a dávala vysušené předměty na podložky do těch šamotových hrnců. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Opět v Bohosudově, in: Poutník 1 (2005), 28-29.

³⁶ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, „Návrat k původnímu poslání“ - Hejnice, in: Poutník 10 (2004), 27.

³⁷ „[...] jsme se všichni sešli v dubnu 1950 v centralizačním (zní to lépe než koncentračním) klášteře, a byli jsme chráněni před hněvem dělnické třídy příslušníky SNB s nabitými automaty v rukou. Toto řešení nebylo nadlouho únosné před cizinou, a tak se našlo řešení v čestné službě vlasti [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 1. Jak se z františkánů stali vojáci, in: Poutník 3 (2000), 22.

³⁸ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: 1. Jak se z františkánů stali vojáci, in: Poutník 3 (2000), 22-23.

³⁹ „[...] záloha první kategorie [...] odborný výcvik: silničáři [...] způsobilost pro funkci: silničář- stavebník [...] vojenská hodnost vojín [...]“ Vojenská knížka série C evid. číslo: 845806 vydaná Okresním vojenským velitelstvím Brandýs nad Labem dne 24. října 1951, Provinční archiv, Kart. 98.

⁴⁰ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: 1. Jak se z františkánů stali vojáci, in: Poutník 3 (2000), 23.

⁴¹ „[...] Museli jsme pracovat – zadarmo, jen za nějakou korunu žoldu a tři cigarety za den. [...] Stravu jsme dostávali sice chudou, ale dostatečnou [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 6. Podbořany – vztahy, in: Poutník 8 (2000), 4. „[...] jsem byl přidělen jako přidavač jednomu zedníkovi, chtěl jsem se od něho něčemu přiučit. [...] vyváželi jsme zem a snižovali podlahu [...] neútešnou prací bylo kopání cest a rovnání terénu mezi novými domy za patnácti stupňového mrazu [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 4. Podbořany – práce, in: Poutník 6 (2000), 22-23.

„[...] Jedním z prvních pracovních úkolů bylo hloubení jámy pro čističku odpadních vod. [...] po devítihodinové pracovní směně byl denně nějaký program [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 3. Podbořany, in: Poutník 5 (2000), 24-25.

převelen do Polné na Šumavě⁴² a do Plaveckého Podhradí⁴³. Z vojenské služby byl propuštěn 31. srpna 1951⁴⁴ a později byl povolán k „přezkumnému řízení“⁴⁵.

V listopadu 1951 nastoupil do zaměstnání ve Státní opravě traktorů ve Vnořicích. Pracoval jako pomocný dělník, později jako úředník. Byl zde zaměstnán až do svého zatčení.⁴⁶

Bernard vykonal vazbu od 20. března 1952 do 13. srpna 1952⁴⁷ a byl souzen⁴⁸. Ve výkonu trestu odnětí svobody byl od 14. srpna 1952 do 10. května 1960.⁴⁹ Byl propuštěn

„[...] z práce jsme byli dost utahaní. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 5. Podbořany – „kulturní vyžívání“, in: Poutník 7 (2000), 3.

„[...] na těžkou práci jsme si zvykli. [...] Instruktoři s námi nikdy soukromě nemluvili. Zedníci s námi mluvili jen pracovně. Lidé ve městě se na nás dívali s odstupem jako na podezřelé a nemluvili s námi. Kněží s námi mluvit nesměli, byli hlídáni. [...] Tato izolace nás sice chránila, sblížovala nás, hlavně členy jednotlivých řeholních rodin [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 6. Podbořany – vztahy, in: Poutník 8 (2000), 4.

„V našem případě nešlo zásadně o práci, byť i nehonoranou, ale o likvidaci třídního nepřítele. [...] když se nás nepodařilo zlomit fyzicky, je třeba použít pochodů a cvičení k psychickému zlomení. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 7. Polná na Šumavě, in: Poutník 9 (2000), 4.

⁴² „[...] Vydali nám nářadí – pily a sekery – a dovedli nás na naše pracoviště, do lesa, kde jsme měli dělat probírku. [...] Dříví se třídilo na tyčovinu, kulatinu, palivové – metrové a na pilu k řezání. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 7. Polná na Šumavě, in: Poutník 9 (2000), 4.

⁴³ „[...] poslán do kamenolomu [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 10. Bratislava - nemocnice, in: Poutník 12 (2000), 24.
„[...] V lomu pracovali i dělníci z Plaveckého Mikuláše. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 11. Kamenolom, in: Poutník 12 (2000), 24.

⁴⁴ Vojenská knížka viz výše, Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] dne 5. září jsme nastoupili vojenskou prezenční službu v Komárně. / 1950 / Voj. Prezenční službu jsem vykonával do září 1951 v kteréžto době jsem byl asi 10 krát služebně přeložen. Mezitím jsem byl přes tři měsíce ve vojenské nemocnici a nakonec jsem byl pro nemoc pohrudnice [...] dán na dočasnou zdravotní dovolenou. Po příchodu z vojny jsem bydlel u rodičů a nějaký čas jsem se ještě léčil ze své nemoci. [...]“ Protokol o výpovědi z 5. května 1952 na Krajském velitelství státní bezpečnosti Ostrava, Provinční archiv, Kart. 98.

⁴⁵ Povolávací rozkaz Krajského velitelství Praha z 24. září 1951, Provinční archiv, Kart. 98.

⁴⁶ Protokol o výpovědi z 5. května 1952 na Krajském velitelství státní bezpečnosti Ostrava, Provinční archiv, Kart. 98. „[...] působil v Kroměříži ve studentské koleji sv. Antonína a měl na starosti chlapce, kteří v tamním ústavě studovali. [...] Po zrušení klášterů udržoval přes zákaz písemný styk s těmito františkány a později organizoval jejich schůzky, na kterých byly probírány otázky týkající se katolické mládeže a jejího organisování [...] napsal dopis bývalému frekventantu Františkánského semináře Aloisu Kholovi, kterého pozval do Staré Boleslavi. Tomuto pak nabídl, že se postará o to, aby se všichni frekventanti Františkánského semináře mohli sejít [...] Při styku s těmito frekventanty hovořil o situaci v jaké se ocitla církev, že jim není dovoleno studovat a kritizoval současné politické poměry v ČSR. [...]“ Návrh na zatčení z 12. března 1952, Provinční archiv, Kart. 98.

⁴⁷ Potvrzení pro účely soudní rehabilitace od Ministerstva spravedlnosti ČR číslo ÚS SNV-FS/2187/25 674/53-92 k RO 213/92 Dr. Tomec ze dne 23. března 1992, Provinční archiv, Kart. 98.

⁴⁸ „[...] rozsudek bývalého Státního soudu v Praze ze dne 13. srpna 1952 sp. zn. 4 Ts I 60/52, jímž byl jmenovaný obviněný odsouzen pro trestný čin velerady podle § 78 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. a), zák. č. 86/50 Sb. k trestu odnětí svobody na 12 let, k propadnutí celého jmění a ke ztrátě čestných práv občanských na dobu 10 let [...] V letech 1945-1951 na různých místech v Československu spolu s dalšími organizovali ilegální skupiny mládeže, tyto vychovávali k nepřátelství proti lidově – demokratickému zřízení a připravovali mladé lidi, aby se stali vatikánskými agenty [...]“ Usnesení č.2 Rt 138/90-9 Krajského soudu v Ostravě z 29. listopadu 1990, Provinční archiv, Kart. 98.

⁴⁹ Potvrzení pro účely soudní rehabilitace od Ministerstva spravedlnosti ČR číslo ÚS SNV-FS/2187/25 674/53-92 k RO 213/92 Dr. Tomec ze dne 23. března 1992, Provinční archiv, Kart. 98.

z věznic⁵⁰ v důsledku udělení amnestie z 9. května 1960⁵¹. V devadesátých letech byl účasten soudní rehabilitace.⁵²

1.1.3 Období 1960–2004. Civilní zaměstnání, vykonávání kněžství.

Od 1. června 1960 nastoupil jako dělník v národním podniku Opravny zemědělských strojů ve VINOŘI. Získal zkoušku svářeče plamenem a zkoušku svářeče elektrickým obloukem.⁵³ Byl vyučen v oboru strojní zámečnick.⁵⁴

V roce 1968 Bernard získal zpovědní jurisdikci pro území pražské arcidiecése.⁵⁵
V roce 1969 byl jmenován kaplanem v Mělníce.⁵⁶

V roce 1993 byl jmenován spirituálem Teologického konviktu v Litoměřicích⁵⁷, od roku 1994 působil v pražském konventu jako magistr bratří s časnými sliby⁵⁸.

Od roku 1999 byl farářem ve farnosti Vysoká u Mělníka, kde od roku 1970 působil jako administrátor farnosti.⁵⁹ V roce 2000 byl uvolněn ze správy farnosti Horní Vidim⁶⁰ a

⁵⁰ Potvrzení o propuštění z Věznic č. 2 Praha z 11. května 1960, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵¹ „[...] Podle § 391 odst. 1 tř. ř. se zřetelem k rozhodnutí presidenta republiky o amnestii ze dne 9. května 1960 se [...] promíjí a) podle části I, článek I, odst. 1 cit. amnestie zbytek trestu v odnětí svobody v trvání 3 roků, 10 měsíců a 11 dní pod podmínkou, že se do deseti let od tohoto rozhodnutí tj. od 9. května 1960 nedopustí úmyslného trestného činu; b) podle odst.3 cit. článku amnestie vedlejší trest ztráty čestných práv občanských. [...]“ Usnesení Krajského soudu v Praze čj. 4 Ts I 60/52 z 21. května 1960, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵² „[...] je zrušen pravomocný odsuzující rozsudek bývalého Státního soudu v Praze ze dne 13. srpna 1952 sp. zn. 4 Ts 60/52 [...]“ Usnesení Krajského soudu v Ostravě čj. 2 Rt 138/90 – 9 z 29. listopadu 1990 s nabytím právní moci 3. ledna 1991, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵³ „[...] zkouška svářeče plamenem 27. června 1961 [...] zkouška svářeče el. obloukem OZS VINOŘ – průk. 01-18 2. října 1963 – 21. října 1963 [...]“ Průkaz odborné kvalifikace číslo 39/6i z 17. října 1961 vydán národním podnikem Opravny zemědělských strojů, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵⁴ Výuční list z 15. února 1963 o vykonání závěrečné učňovské zkoušky z učebního oboru strojní zámečnick. „[...] 2ŠP – únor 1962 – 15. února 1963, vyučen oboru strojní zámečnick [...]“ Průkaz odborné kvalifikace číslo 39/6i z 17. října 1961 vydán národním podnikem Opravny zemědělských strojů, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵⁵ Dopis č.1939/68 Kapitulu konsistoře v Praze IV. z 20. května 1968, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵⁶ „[...] jmenujeme s platností od 15. února 1969 při proboštském úřadě v Mělníce [...]“ Jmenovací dekret č. j. 431/69 II-A-3 Biskupské konsistoře v Litoměřicích z 19. února 1969, Provinční archiv, Kart. 98.
„[...] jeho působení na Mělníku, kam nastoupil 1. března 1969 a na Vysokou byl přeložen 15. června 1970. [...]“ Dopis Marie Kettnerové, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵⁷ „[...] s platností od 1. září 1993 jmenuji spirituálem Teologického konviktu v Litoměřicích. [...]“ Jmenování spirituálem Teologického konviktu č.1115/93 od Biskupství litoměřického – ordinariát z 8. října 1993, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵⁸ „[...] jsi byl určen ke službě Božímu lidu a bratřím v provincii a v pražském konventě jako magistr bratří s časnými sliby. Proto Tě žádám, abys nejpozději do 31. srpna 1994 tuto službu převzal. [...]“ Dopis bratru Bernardovi Řískému od provinciála OFM z 15. července 1994, Provinční archiv, Kart. 98.

⁵⁹ „[...] s platností od 1. února 1999 ustanovuji farářem ve vikariátu mladoboleslavském, kde jste doposud působil jako administrátor. [...]“ Jmenovací dekret č.53/99 Biskupství litoměřického z 29. ledna 1999, Provinční archiv, Kart. 98.

v roce 2004 ze správy farností Vysoká u Mělníka, Medonosy, Šemanovice a z litoměřické diecéze⁶¹.

Otec Bernard zemřel časně ráno v pondělí velikonočního oktávu 12. dubna 2004⁶² ve věku 78 let života, v 61. roce řeholních slibů a 56. roce kněžství⁶³.

1.2 ZÁKLADNÍ OSOBNOSTNÍ RYSY

Drahoslav chtěl již od dětství sloužit lidem.⁶⁴ „[...] *Sloužit* jsem si vzal za své životní heslo pro svůj kněžský život. [...]“⁶⁵

Vliv na jeho rozhodnutí stát se františkánem měla návštěva františkánského kostela v Plzni⁶⁶, kde malý Drahoslav viděl bosého františkána a dále ministrování ve františkánském kostele v Hořovicích⁶⁷. Rok těžkých vnitřních bojů předcházel jeho definitivnímu rozhodnutí se pro juvenát. Poté ho naplnila radost. „[...] Byl jsem totiž opojen myšlenkou, že budu chudý jako František a že všechno dám Pánu, který si to zaslouží, když nás má tak nepochopitelně rád. [...] Byl jsem šťastný, že se mohu modlit v skrytu, a těšil jsem se do kláštera, kde budu mít k tomu víc možností. [...] touha po modlitbě mě neopustila. Ta mi usnadňovala odchod z domova – do kláštera. [...]“⁶⁸ Drahoslavovým rodičům nastaly starosti poté, co jim Drahoslav oznámil svoje rozhodnutí odejít k františkánům.⁶⁹

„[...] na Vysokou byl přeložen 15. června 1970. [...]“ Dopis Marie Kettnerové, Provinční archiv, Kart. 98.

⁶⁰ „[...] s platností od 1. července 2000 uvolňuji z excurrento správy farnosti Horní Vidim [...]“ Uvolňovací dekret č. 457/2000-o Biskupství litoměřického z 30. června 2000, Provinční archiv, Kart. 98.

⁶¹ „[...] s platností od 1. února 2004 uvolňuji ze správy farností Vysoká u Mělníka, Medonosy a Šemanovice, vše ve vikariátu mladoboleslavském, a z litoměřické diecéze vůbec. [...]“ Uvolňovací dekret č. 48/04-o Biskupství litoměřického z 30. ledna 2004, Provinční archiv, Kart. 98.

⁶² Srov. ŘÍSKÝ Bernard: *Moje cesta za svatým Františkem, Opět v Bohosudově*, in: *Poutník* 1 (2005), 29. Srov. úmrtní oznámení Bernarda Říského; Úmrtní list ČR v knize úmrtí matričního úřadu Obecního úřadu Vysoká, okres Mělník, svazek 1, roč. 2004, strana 5, poř. č. 1 z 16.4.2004, Provinční archiv, Kart. 98.

⁶³ Parte, Provinční archiv, Kart. 98.

⁶⁴ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: *Moje cesta za svatým Františkem, 2. Rok 1938*, in: *Poutník* 1 (2002), 25.

⁶⁵ ŘÍSKÝ Bernard: *Moje cesta za svatým Františkem, Cesta domů – do Prahy*, in: *Poutník* 6 (2004), 26.

⁶⁶ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: *Moje cesta za svatým Františkem, 1. Jak jsem přišel k povolání*, in: *Poutník* 12 (2001), 25.

⁶⁷ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: *Moje cesta za svatým Františkem, 1. Jak jsem přišel k povolání*, in: *Poutník* 12 (2001), 25.

Srov. ŘÍSKÝ Bernard: *Moje cesta za svatým Františkem, 2. Rok 1938*, in: *Poutník* 1 (2002), 24.

⁶⁸ ŘÍSKÝ Bernard: *Moje cesta za svatým Františkem, 2. Rok 1938*, in: *Poutník* 1 (2002), 25.

⁶⁹ „[...] Když jsem doma jasně řekl, že chci jít k františkánům, rodičům nastaly starosti. Máma mi ukázala fotografii svého bratra v klerice. Ten odešel ze semináře a pan rektor řekl jeho matce, že má povolání a že

Bernardova důvěra v Boha při skládání dočasných⁷⁰ i věčných⁷¹ slibů byla veliká. Nespoléhal na svoje síly. Při exerciciích před jeho kněžským svěcením odkryl exercitátor svou lásku k Pánu. Pro Bernarda to byly chvíle naprosté upřímnosti a pravdivosti, na které nezapomněl. „[...] Na psací stůl jsem si napsal: *Kéž bys byl studený nebo horký...* (Zj 3, 15-16). Od té doby se snažím, aby moje slovo bylo pravdivé víc než „učené“, protože pravda nejen osvobozuje, ale otvírá a zapaluje srdce posluchačů.“⁷²

Bernard celý život stále studoval. Učil se němčinu jako nepovinný předmět na obecné a měšťanské škole⁷³. Na reálném gymnasiu přibral latinu⁷⁴, angličtinu⁷⁵ a ruštinu⁷⁶. Na bohoslovecké fakultě biblickou řečtinu, arabštinu, asyrštinu.⁷⁷ Francouzštinu se učil v Belgii.⁷⁸ „Studoval jsem všechno, co mi přišlo do ruky, psychologii, pedagogiku i sociologii. [...] Snažil jsem se o maximální využívání času. [...]“⁷⁹ Bernard se učil zpívat⁸⁰,

nebude ve světě šťastný – což se vyplnilo. Dále mi řekla o otcově bratranci, který odešel – snad po vysvěcení – a stal se lékařem a za války dlouho skrýval mého zraněného otce ve svém sanatoriu pro důstojníky. Rodiče hledali radu. P. Alois Daňha jim řekl, ať mi nebrání jít k františkánům, i když by raději mě viděli jako redemptoristu (byl bych doma, ve Staré Boleslavi!), ale doporučil jim, abych si napřed udělal maturitu. Měl své zkušenosti. Dalším rádcem byl pan farář v Praskolesích. Ten doporučoval, aby mě rodiče nepouštěli do kláštera před maturitou a před tanečními. [...]. “ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, 2. Rok 1938, in: Poutník 1 (2002), 25.

⁷⁰ „[...] Plánoval jsem totiž svůj život jen do třicítky s jistotou, že za těch dvanáct let udělám Pánu tolik ostudy, že mu to bude stačit na důkaz, že jeho dobrota je nekonečná. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Františkáni s dočasnými sliby, in: Poutník 6 (2003), 25.

⁷¹ „[...] Podobně mluvila i máma: „Slovo dělá muže – a muž slovo“ – že dát své slovo Bohu je neodvolatelné. Na své síly jsem se spolehnout nemohl, ale na velkodušnost Pána a na věrnost Matky – Panny Marie, která nikdy neopustí, je možno se spolehnout. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Rok 1946 - volby, in: Poutník 11 (2003), 27.

⁷² ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Příprava na kněžství, in: Poutník 3 (2004), 25.

⁷³ Školní zpráva číslo 32 za školní rok 1934/35 z Pětiletí chlapecké obecné školy ve Staré Boleslavi z 28. června 1935. Provinční archiv, Kart. 98.

⁷⁴ Pololetní vysvědčení číslo katalogu 3 za školní rok 1938/39 ze Státního reálného gymnasia v Berouně z 31. ledna 1939. Provinční archiv, Kart. 98.

⁷⁵ Pololetní vysvědčení číslo katalogu 10 za školní rok 1940/41 z Reálného gymnasia v Kroměříži z 15. února 1941. Provinční archiv, Kart. 98.

⁷⁶ Vysvědčení dospělosti číslo 16 ze Státního reálného gymnasia v Kroměříži z 15. září 1945, Provinční archiv, Kart. 98.

⁷⁷ Seznam přednášek z 12. listopadu 1945, do kterých byl zapsán jako řádný posluchač fakulty bohoslovecké university Karlovy v Praze, Provinční archiv, Kart. 98.

⁷⁸ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Vzhůru do Belgie!, in: Poutník 12 (2003), 26.

⁷⁹ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus – i v Belgii, in: Poutník 2 (2004), 24.

⁸⁰ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Otec Inocenc Kubíček, in: Poutník 6 (2002), 24. Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, 36. Semily, in: Poutník 12 (2004), 30.

hrát na housle⁸¹, psát na stroji všemi deseti⁸². V Podbořanech zpíval v mužském sboru⁸³ a hrál ve smyčcovém orchestru⁸⁴. Měl řidičský průkaz skupiny B.⁸⁵ Jako žák se účastnil cvičení žactva.⁸⁶ Stále si doplňoval znalosti a dovednosti. Uvědomoval si, že jako menší bratr stále někam směřuje, že nikdy není hotový. Říkával mi, že studuje proto, aby lidem rozuměl a mohl jim pomáhat. Na základě vlastní zkušenosti také zjistil, že i studování má své lidské hranice.⁸⁷ Ke konci života uznal, že se jen připravoval a nic neudělal.⁸⁸ Zůstal vždy duševně mladý.

Vážil si své práce a vážil si každé lidské práce. „[...] muži pracovali pomalu a důstojně a budili ve mně touhu také tak vážně a soustředěně pracovat – protože byli hrdí na svou práci. Později jsem se snažil také tak pracovat a svou práci prožívat jako bohoslužbu. [...] Časem se rozšířila má úcta k lidem na úctu k jejich práci, k tomu co vytvořili. Všechno, co mě obklopovalo, mi svědčilo o jejich lásce - k práci, k životu, k dětem, k Bohu. [...]“⁸⁹ Život

⁸¹ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Juvenát, in: Poutník 2 (2002), 25. Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Stěhování – zpět do starého kláštera, in: Poutník 7 (2002), 22. Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Náš život v juvenátě za války, in: Poutník 8 (2002), 22.

⁸² Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Náš život v juvenátě za války, in: Poutník 8 (2002), 23.

⁸³ „[...] Když nás politruk nutil zpívat sovětské častušky („Mladá partyzánka koně jachtala“), sbor se rozpadl. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 5. Podbořany – „kulturní vyžívání“, in: Poutník 7 (2000), 2.

⁸⁴ „[...] Když se však objevilo nebezpečí, že budeme muset hrát na tancovačkách a veřejných oslavách, orchestr se rozpadl. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 5. Podbořany – „kulturní vyžívání“, in: Poutník 7(2000), 2.

⁸⁵ Řidičský průkaz České republiky číslo AP 096510 skupiny B od 7. prosince 1970, Provinční archiv, Kart. 98.

⁸⁶ Průkazka Československý orel čís. jednoty 54, čís. postupné 67, Provinční archiv, Kart. 98.

⁸⁷ „[...] S bratrem Jiřím jsme se vzájemně budili půl hodiny před budíčkem, abychom měli čas na soukromou modlitbu, protože pak do 22 hodin jsem studoval a do půlnoci si četl – s dovolením o. Jana Ev., který byl naším magistrem studií. Ovšem po roce mi dělalo potíže vyjít ze zahrady do druhého poschodí, a pak už mi nebylo líto času chodit spát po 20. hodině. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus – i v Belgii, in: Poutník 2 (2004), 24.

⁸⁸ „[...] Sr. Jeronýma Pražáková, která byla s námi na koleji jako prefekta – paní profesorka od r. 1947 – mi později při návštěvě v bratislavské vojenské nemocnici řekla: „O. Inocenc se na nic nepřipravoval, dělal všechno, ale nic nedokončil, kdežto vy se tak dlouho připravujete, až nic neuděláte.“ Na sklonku života musím přiznat, že měla 100 % pravdu. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Juvenát, in: Poutník 2 (2002), 25. „[...] „Otec Inocenc dělal všechno a na nic se nepřipravoval – a vy se jen připravujete a nic jste neudělal.“ Byla to 100 % pravda a byl jsem jí za to velmi vděčný. Celý život se připravuji na to, abych Pánu nic neodmítl – a dosud jsem nic neudělal. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 10. Bratislava - nemocnice, in: Poutník 12 (2000), 24.

⁸⁹ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Do Prahy!, in: Poutník 7 (2003), 25.

Bernarda naučil dělat jakoukoli práci Pánovi pro radost.⁹⁰ Bernard dal přednost práci před postgraduálním studiem.⁹¹

„[...] Jeho farnost nebyla vymezena teritoriálně, protože k ní patřili i všichni ti, kteří za ním docházeli odjinud, nejen z blízkého Mělníka, ale i ze vzdálenějších míst. [...]“⁹² Lidé ho měli rádi a on měl rád je⁹³. „[...] lidem může jeden krásný kněžský vzor změnit život k větší plnosti. Příkladem života, duchovním vedením, duchovními obnovami, exerciciemi, promluvami, nebo jen náhodným setkáním. Takový řeholník či kněz se pak jistě stává jakýmsi magnetem, který přitahuje k Bohu. A o Bernard těch exercicií pro nejrůznější skupiny lidí a zvláště pro řádové sestry, těch duchovních obnov pro mladé i staré, měl skutečně hodně. Doprovázel mnohé manželské páry i bohoslovce. [...]“⁹⁴

Líbilo se mu františkánství. „[...] Byl jsem nadšený Františkovou chudobou a svobodou, což vyhovovalo mé bohémské přirozenosti. Říkal jsem si, že nejsem tak zbožný jako benediktin, tak chytrý jako dominikán, tak vznešený jako premonstrát ani tak ukázněný jako jezuita – takže mně nezbylo než se stát františkánem. A když jsem přijal, že zkratka OFM se čte jako *Orden für Minderwertige* nebo *Ohne feine Manieren* (řád pro méněcenné

⁹⁰ „[...] Vedle mne pracoval O. Hipsch, jezuita, o deset let starší než já, s obdivuhodným elánem a radostí. Svým postojem mě naučil dělat jakoukoli práci bez ohledu na to, má – li smysl, protože láska všechno změní – a dává i největšímu nesmyslu nejvyšší smysl: proměňuje ho v dárek lásky. Toto pochopení mně mockrát v životě pomohlo – ani nejhorší práce a nejnemyslnější úkoly mně nezlomily a nepřipravily o tichou radost. Díky, Pane, za Tvou výchovu, která mi pomohla vážít si velkého daru a milosti, že SMÍM pracovat – jen tak, tobě, pro radost.“ ŘÍSKÝ Bernard: 4. Podbořany - práce, in: Poutník 6 (2000), 23.

⁹¹ Těsně před odjezdem z Belgie do Prahy nabízel otec magistr Bernardovi studium v Lovani s tím, že mu vyjedná dovolení od provinciála. „Tuto nabídku jsem odmítl, i když nám z nunciatury vzkázali, že nás doma zavřou. Byli jsme vysvěceni pro naše lidi, a ti když budou ve vězení, proč bychom tam neměli být s nimi? A nikdy jsem svého rozhodnutí nelitoval.“ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Gaudeamus igitur, juvenes dum sumus – i v Belgii, in: Poutník 2 (2004), 25.

⁹² HOUŠKA Petr Alkantara: Jak jsem ho znal ... , Vzpomínka na otce Bernarda Říského, in: Poutník 6 (2004), 2.

⁹³ „[...] bych byl rád pohřben na Vysoké mezi svými farníky, které jsem měl vždycky rád – ať tedy předstoupím s nimi společně před Pána při posledním soudu. [...] Loučím se se všemi poslední prosbou: Mějte se rádi, neublížte si navzájem – jeden druhého neste břemena: každý lidský život je dost těžký sám o sobě, ale láska ho proměňuje v píseň díky. Mějte zvlášť rádi chudé, slabé, malé a staré – mějte rádi jeden druhého pro jeho slabost a pro krev, kterou byli vykoupeni pro Život. [...]“ Poslední vůle o. Bernarda z 1. ledna 2001, Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] Filomena Tvrďá [...] Naučila mě mít ráda lidi, i když mají jiné názory, i když jim vůbec nerozumím. Jsem Pánu i jí za to vděčný.“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Zpět na Kolej sv. Antonína v Kroměříži – rok 1948, in: Poutník 8 (2004), 27.

„[...] Lidi, které jsme viděli, jsme objímali láskou celého srdce – vždyť to byli naši, k nimž nás posílá Pán, abychom jim pomáhali nést břímě každodenního života a ukazovali jim, jak žít radostí z lásky Boží, která nás všechny nese. A tak jsme – šťastní z kněžství, které nám Pán svěřil – svolávali Boží požehnání na všechny, které jsme cestou vlakem potkávali. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Cesta domů – do Prahy, in: Poutník 6 (2004), 26.

⁹⁴ Řeč provinciála při loučení s o. Bernardem 12. dubna 2004, Provinční archiv, Kart. 98.

nebo bez jemných mravů) – našel jsem opojnou svobodu. [...].⁹⁵ Žil podle evangelia a řehole⁹⁶, jejichž důležitost mi zdůrazňoval.

Měl rád své bratry.⁹⁷ Vážil si jich. Uvědomoval si, že mu je Pán dal stejně jako je dal Františkovi z Assisi⁹⁸. V nelehkém období svého života, v době vykonávání vojenské služby, měl možnost prožít pozitivní stránku a hloubku bratrství: „[...] Naše zkušenost bratrství byla tak krásná, že nikdo nedal přednost hledání vlastního štěstíčka. [...] Cigareta se stala symbolem solidarity a bratrství. [...].⁹⁹ Bratrský vztah hrál v jeho životě vždy významnou úlohu. Na konci života ji vyjádřil konstatováním: „[...] Děkuji svým spolubratřím za lásku a za bratrství, které nás po celý život spojovalo. [...].“¹⁰⁰

Už od mládí věděl, že o mladé bratry je třeba se starat¹⁰¹, vzdělávat je a vychovávat. Sám působil jako prefekt v juvenátě¹⁰² a později jako spirituál. „[...] V době totality se podílel na vyučování tajného studia teologie pro mladé bratry a na vytváření bratrského společenství. [...].“¹⁰³ V té době nebyla dostupná skripta ani učebnice. Přeložil učebnici fundamentální teologie od Alberta Langa z němčiny. Dělal konzultace s výkladem látky a zkoušky.¹⁰⁴ „Dorost“ mu ležel na srdci. Vzpomínám si, jak ho v posledních letech jeho života trápilo, že někteří bratři málo studují, a cítil za to zodpovědnost.

⁹⁵ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Léto se ke konci chýlí ..., in: Poutník 5 (2003), 23.

⁹⁶ „Noviciát je dobou vstupní formace [...] Velký výchovný vliv na vývoj našeho františkánství měly exercicie o. Jana Ev. Urbana o naší řeholi. [...].“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Co nás formovalo, in: Poutník 2 (2003), 26.

⁹⁷ „Všichni bratři [...] Ať se mezi sebou mají rádi, jak praví Pán: „To je mé přikázání, abyste se milovali navzájem, jako jsem já miloval vás“ (Jan 15,12). A lásku, kterou jsou povinni jeden druhému, ať „dokazují ze svých skutků“ (Jak 2, 18), jak říká apoštol: „Nemilujme jen slovem, ale opravdovým činem“ (Jan 3, 18). [...].“ Františkánské prameny I., Nepotvrzená řehole, Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1999, 16.

⁹⁸ Srov. Františkánské prameny I., Odkaz, Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1999, 33.

⁹⁹ ŘÍSKÝ Bernard: 11. Kamenolom, in: Poutník 12 (2000), 25.

¹⁰⁰ Poslední vůle o. Bernarda z 1. ledna 2001, Provinční archiv, Kart. 98.

¹⁰¹ „[...] Byl jsem velmi pobouřen, protože při exerciciích nám o. Jan Ev. vštěpoval zásadu, že čas je Boží a svatá chudoba vyžaduje, abychom ho plně využívali – a nakonec on, ač nás měl na starosti, neřekl včas, jak tento drahocenný dar – čas máme využít. Prohlásil jsem o. Inocencovi, že provincie, která se nedovede postarat o svůj dorost, není ho hodna. [...].“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Františkáni s dočasnými slibky, in: Poutník 6 (2003), 27.

¹⁰² „[...] Řády neměly povoleno mít vlastní školství, a tak zřizovaly pro výchovu dorostu a pro pomocné služby při bohoslužbách tzv. juvenáty. [...] Studenti pak chodili do státních škol, nebo na nich skládali zkoušky. Do juvenátu nebyli vybíráni chlapci jen podle míry nadání – nešlo jen o výchovu kněžského dorostu -, ale i ze sociálních důvodů. Byly to jen malé skupiny studentů, o něž se staral učený kněz – prefekt. [...].“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Juvenát, in: Poutník 2 (2002), 24.

¹⁰³ Řeč provinciála při loučení s o. Bernardem 12. dubna 2004, Provinční archiv, Kart. 98.

¹⁰⁴ Srov. Rozhovor s bratrem Bernardem Říským (přelom roku 2003), Provinční archiv, Kart. 98.

Chudoba hrála v jeho životě podstatnou roli. Pocházel z rodiny s nízkými příjmy.¹⁰⁵ Jeho maminka nebyla zaměstnána. Byla v domácnosti.¹⁰⁶ Drahoslav prožíval Druhou světovou válku v juvenátu, v noviciátu¹⁰⁷ a v řádu¹⁰⁸. Bernard ve svém životě neprožíval jen chudobu hmotnou, tedy život bez vlastnictví, ale i chudobu psychosociologickou a ontologickou. Ať již šlo o ztrátu svobody při centralizaci¹⁰⁹, ve vazbě, ve vězení, při vykonávání vojenské služby, po návratu z kriminálu¹¹⁰ nebo o otázku zdraví¹¹¹ a později

¹⁰⁵ Žádost Zemské školní radě v Praze o osvobození od placení celého školného Drahoslava Říského číslo seznamu 113 školní rok 1936/37 pololetí I. z 9. listopadu 1936, Provinční archiv, Kart. 98. Dekret o osvobození od školného Drahoslava Říského číslo 27. ai 1937 Státního československého reálného gymnasia v Berouně z 19. ledna 1937, Provinční archiv, Kart. 98.

¹⁰⁶ Žádost Zemské školní radě v Praze o osvobození od placení celého školného Drahoslava Říského číslo seznamu 377 školní rok 1938/39 pololetí II. z 23. února 1939, Provinční archiv, Kart. 98. „[...] Moje matka byla od provdání v domácnosti. [...]“ Protokol o výpovědi z 5. května 1952 na Krajském velitelství státní bezpečnosti Ostrava, Provinční archiv, Kart. 98.

¹⁰⁷ „[...] V pátek jsme drželi jen půst zdrženlivosti od masa – jako skoro každý den v týdnu (byla válka) [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Jak jsem se učil divit se, in: Poutník 4 (2003), 24. „[...] Chodili jsme stále v jednom hábitu, druhý jsme neměli [...] v lese [...] se však volně procházela naše kráva benediktinka, naše živitelka. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Léto se ke konci chýlí ..., in: Poutník 5 (2003), 22-23. „[...] benediktinskou krávu. Ta chodila volně po lese a zásobovala nás výborným mlékem. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Háječtí obyvatelé, in: Poutník 11 (2002), 27.

¹⁰⁸ „[...] my nebyli nikde přihlášení k trvalému pobytu, podle něhož byly jednotlivé ročníky vybírány k nuceným pracím v Říši. Proto jsme nevycházeli z kláštera, kromě návštěvy lékaře. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Františkáni s dočasnými sliby, in: Poutník 6 (2003), 25. „[...] létem roku 1944 [...] Dobrodinci nám totiž nosili potravinové lístky na chleba a mouku a obchodníci nám dodávali plesnivé, už neprodejně sýry. [...] A tak jsme měli chleba dost a strava byla na válečné poměry velmi dobrá. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Do Prahy!, in: Poutník 8 (2003), 26.

¹⁰⁹ „[...] V této době nejistoty mě velice oslovovaly texty Písma o Zmrtvýchvstání Páně. Sál jsem z nich přímo sílu Kristova vítězství nad smrtí. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, „Návrat k původnímu poslání“– Hejnice, in: Poutník 10 (2004), 27.

¹¹⁰ „[...] Druhou lekci jsem dostal po návratu z kriminálu. Lidé, i církevní, se mě stranili a přijímali mě jen kamarádi ve fabrice – jako exota – a to opatrně kvůli soudruhům. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Primice, in: Poutník 7 (2004), 27.

¹¹¹ „[...] v 6 letech spálu s následným nálezem šelestu na srdci, v 25 letech z. pohrudnice [...]“ Kardiologické vyšetření z 23. srpna 2001, Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] Měl jsem – i ke 40. Odvezli mě do [...] nemocnice. [...] službu měl čerstvý absolvent. Průvodka mu hlásila: exsudativní pleuritida. [...] Zkusil mi vzít trochu vody z plic [...] Odebrali mi celkem asi tři litry vody. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 8. České Budějovice – vojenská nemocnice, in: Poutník 10 (2000), 24 .

„[...] byl jsem – jako tuberák – poslán do kamenolomu [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Bratislava - nemocnice, in: Poutník 12 (2000), 24.

„[...] hospit. v plic.léčebně Vyšší Brod [...]“ Propouštěcí zpráva z nemocnice z prosince 2003, Provinční archiv, Kart. 98.

„[...] jsem měl obě nohy otevřené po nezhojených vředech, které mě provázely celým noviciátem. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Denní řád, in: Poutník 1 (2003), 24.

„[...] se mi objevily vředy na nohou, aby mě provázely po celý rok a jejich následky dodnes. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Jak jsem prožíval noviciát, in: Poutník 3 (2003), 24.

„[...] Mladická horlivost ve zbožnosti nám přinesla několik případů „kapucínského kolena“ (*bursitida praepatellaris*). Pan doktor Ort nás bral na operaci [...] Dělal jsem hrdinu, sledoval jsem průběh operace, pokud

věku¹¹². Říkával mi, že nejtěžší je unést sám sebe. Lze soudit, že se tato věta vztahovala i k chudobě bytostné, vycházející z toho, že je člověk bytost nedokončená a před Bohem vždy chudá. Bernard však měl po celý život kladný vztah k chudobě. „[...] Od mládí jsem chtěl být chudým a tak odpovídat na Pánovu chudobu, která je projevem Božské lásky ztotožňující se s člověkem. A tak jsem se nikdy neodvážil chtít něco pro sebe. Pán nám dal své slovo, že když budeme hledat Boží království, dá nám všechno, co budeme potřebovat – a když nám něco nedá, bude to znamenat, že to nepotřebujeme. [...]“¹¹³ Vyprávěl mi, že se s bratry v chudobě trénovali. Když některý z nich nějakou věc vlastnil a líbila se mu, požádal ho jeho bratr, aby mu ji dal. A tak se vlastníkem věci stal jiný bratr. Velký vliv na Bernardovu představu o chudobě mělo setkání s bruselskými klariskami¹¹⁴, které ho hluboce a na celý život poznamenalo. Bylo pro něho setkáním „s láskou, která jediná byla schopná radostně unést a proměnit extrémní chudobu klarisek v píseň chvály Pána.“¹¹⁵ Tento zážitek se patrně také promítá i v jeho poslední vůli, neboť zde stojí: „[...] Proším, abych měl jen prostý pohřeb do země [...] Nepřeji si hudbu – ale jen kytičku živých květů, které nám zjevují krásu a

pan doktor nezjistil, jak jsem zbledl, pak ukončil můj „výzkum“. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Rok 1946 - volby, in: Poutník 11 (2003), 26.

„[...] dostal jsem se pak na operaci slepého střeva [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Bohosudov, in: Poutník 11 (2004), 30.

„[...] pět stehů na temeni hlavy [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, 36. Semily, in: Poutník 12 (2004), 30.

¹¹² „[...] S přibývajícím věkem ubývá síla a krátí se dech. Každý krok je znát. [...]“ Řeč provinciála při loučení s o. Bernardem 12. dubna 2004, Provinční archiv, Kart. 98.

¹¹³ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Bruselské klarisky, in: Poutník 4 (2004), 27.

¹¹⁴ „V Bruselu jsme dostali ještě jeden veliký dar, který ovlivnil celý můj život a postoje po víc než polovinu století. Bylo to naše setkání s klariskami – koletínkami. [...] za války sestry dvakrát zvonily na zvon hladu – čímž dávaly okolí znamení, že už tři dny neměly nic k snědku [...] Tyto sestry nikdy nikdo neviděl – styk se světem jim prostředkovaly sestry vrátné [...] měl u nich mši sv. kardinál Van Ruy [...] Měli jsme slíbeno, že budeme smět vstoupit s ním do klauzury jako jeho doprovod. Dovolení k této návštěvě si kardinál vyžádal v Římě. Neměl sice velkou radost, že my s ním tam chceme jít, ale nakonec svolil, i když jsme s ním nešli do refektáře, ale zato prošmejdlili celý dům, ovšem za doprovodu sester. Ty chodily boso, jen u vchodu na zahradu měly dřeváky. V celém domě byla dřevěná podlaha a zářila čistotou. V přízemí byla jídelna a nemocnice – a ve zdi mezi nimi byla kamna, jediná v celém domě. Z přízemí byl vstup do chóru za oltářem kostela [...] V tomto chóru se sestry modlily denně [...] všechno latinsky – a měly zakázáno se učit latinu. [...] V poschodí byly cely. [...] Inventář byl jednoduchý: velká bedna byla stolem, malá sloužila jako židle, solidní postel s dvojitým čelem. [...] sestry nás uvedly na zahradu [...] některé v životě ještě neviděly auto – ale letadla ano – lítala nad nimi za války. Sester bylo asi šestnáct [...] Z Říma dostaly příkaz mít rekreaci [...] Byla to jediná možnost, kdy mohly spolu promluvit. [...] prý moc nemluví, jen si zazpívají duchovní písně. Nosily tlusté vlněné hábity hnědé barvy, které v létě byly moc teplé a v zimě zase málo hřály. Pod nimi měly údajně tuniku – košili. Byly radostné – přes strohost svého života. [...] Držely noční chór asi 3-4 hodiny, přes den praly prádlo – asi i pro jiné kostely, uklízely dům a některé vyšivaly. Přitom je nikdo neznal ani neviděl – vedly skutečně skrytý život žitý jen pro Pána – z lásky, která je odpovědí na jeho lásku. Chápal jsem, že tyto zralé ženy – úplně mladé se nepřijímaly – jsou těmi, kdo drží církev zmítanou bouřemi světa. Toto setkání s tak přímým životem, který je nemyslitelný bez hluboké lásky mě fascinovalo. Hned bych tam zůstal. Tato zkušenost chudoby, která je bohatstvím pokorných, byla velkým vkladem pro celý můj budoucí život. Osvobozovala mě od jakýchkoli nároků. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Bruselské klarisky, in: Poutník 4 (2004), 26-27.

¹¹⁵ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Kněžské svěcení, in: Poutník 4 (2004), 26.

dobrotu Boží. [...] Děkuji Pánu za dar života a za dar víry a povolání, zvláště za pochopení krásy sv. chudoby, která nám dává prožívat svobodu dětí Božích. Proto s radostí vracím Pánu všechno – duši i tělo – abych mohl úplně chudý – jak jsem kdysi slíbil – se vložit do rukou Božímu milosrdenství.[...].¹¹⁶

Vážil si lidí. Z jeho jednání byla cítit úcta k druhému, ať byl bohatý či chudý.¹¹⁷ Snažil se pomáhat druhým podle svých sil a možností, třeba jen tím, že s nimi nesl jejich kříž. Cítil vrozený odpor vůči každé nespravedlnosti.¹¹⁸ Dokázal se zastat postiženého i proti představeným: „[...] jsem prohlásil, že je-li toto „sociální cítění“ v provincii běžné, jsem ochoten hned pověsit hábit na hřebík. A zase mi to prošlo bez komentáře a já zůstal mezi takovými františkány jen s pevným předsevzetím, že se nikdy nebudu chovat asociálně, i za cenu, že nebudu přísně zachovávat takovouto chudobu. Byl jsem ochoten odejít a nechal jsem to na Pánu, jestli mě chce mít v řádu.“¹¹⁹ Mezi jeho rčení patřilo: „[...] je lépe se nechat zabít než někomu ublížit. [...]“¹²⁰

V jeho komunikaci s lidmi se projevovala jeho moudrost. Jen několika slovy dokázal přesně vystihnout situaci a podat přesnou praktickou radu. „[...] bylo běžné, že lidé si nahrávali jeho promluvy, aby zachytili něco z jeho moudrosti a darů, kterými uměl přiblížit realitu života v Božím světle. [...]“¹²¹ Myslím si, že svým životem reprezentoval to, že žil v tomto světě a přitom nebyl z tohoto světa (srov. J 17,16-18).

Byl radostný a optimistický. Povzbuzoval své okolí, dával mu sílu do života a rozdával radost. Ani stáří na jeho pozitivní postoj nemělo vliv. Věděl, že „[...] Humor chrání i léčí. [...]“¹²² Rozuměl legraci. Když jsem za ním přišla s nějakým, pro mě neřešitelným, problémem, který se týkal mezilidských vztahů a z něhož jsem byla velice rozhořčená, podíval se na mě a řekl: „Proč se, prosím Tě, bereš tak vážně?“ To byla vlastně jedna z jeho životních zásad: nebrat se moc vážně. Náročné a nepříjemné situace odlehčoval. Znamé bylo

¹¹⁶ Poslední vůle o.Bernarda z 1. ledna 2001, Provinční archiv, Kart. 98.

¹¹⁷ „[...] Jednou jsem byl svědkem, jak jedna babička přišla [...] pěšky, aby ušetřila za autobus, a přinesla deset korunek na studenty. [...] vždycky se stydím, když se mám lépe než tito Boží chudí. V kriminále jsem měl radost, že se nemám lépe než tito chudí a že mohu takto splácet dluhy neznámým dobrodincům.“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Pod Barbořinou, in: Poutník 4 (2002), 21

¹¹⁸ Protokol o výpovědi z 5. května 1952 na Krajském velitelství státní bezpečnosti Ostrava, Provinční archiv, Kart. 98.

¹¹⁹ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Františkáni s dočasnými sliby, in: Poutník 6 (2003), 27.

¹²⁰ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Rok 1945 – konec války, in: Poutník 9 (2003), 27.

¹²¹ Řeč provinciála při loučení s o. Bernardem 12. dubna 2004, Provinční archiv, Kart. 98.

¹²² ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Léto se ke konci chýlí ..., in: Poutník 5 (2003), 23.

jeho rčení: „[...] vždyť: O CO JDE?“¹²³ Nerozčiloval se a nezneklidňoval se. Vyzařoval klid a pokoj. Ale cesta, kterou dosáhl tohoto stavu, nebyla jednoduchá a vedla mimo jiné přes noviciát¹²⁴, vojenskou službu¹²⁵, vazbu a vězení. Jestliže jsem způsobila nějakou nepříjemnost, používal konstatování: „[...] průšvihy se léčí tím, že se udělají větší, čímž se velikost prvních zmenší [...].“¹²⁶ Tuto větu zřejmě používal ve všech podobných situacích. Nepamatuji si, že by si někdy na něco stěžoval: „[...] jsem si snad nikdy nestěžoval, že to mám moc těžké. Provázela mě při tom slova sv. Bernarda, že by bylo ostudné, kdyby pod trním korunovanou Hlavou byly zhýčkané údy.“¹²⁷

Jeho maminka na něho měla velký vliv. „[...] Máma byla totiž silná osobnost, jíž jsem se neodvážil neuposlechnout, natož vzdorovat. [...]“¹²⁸ Byla mluvčím rodiny¹²⁹, přestože byla asi o deset let mladší než jeho tatínek¹³⁰. Neučila Drahoslava žádným domácím pracím.¹³¹ Říkávala mu: „Kluku, ty máš paměť, ale na samé voloviny.“¹³² Chránila ho před děvčaty¹³³ a tím mu asi nedávala prostor je poznávat, ani chuť je poznávat. Sám Drahoslav se

¹²³ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Jak jsem se učil divit se, in: Poutník 4 (2003), 25.

¹²⁴ „[...] Ověřil jsem si opět, jakou osvobozující silou je humor. Průšvihy jsem sice nevyhledával, přicházely samy. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Jak jsem prožíval noviciát, in: Poutník 3 (2003), 25.

¹²⁵ „[...] Pochopili jsme, že proti strachu z „temné noci“ se dá bojovat humorem a švejkovinou – nebo ho překonat terorem vůči slabším. A tomuto strachu museli čelit všichni, i velitelé. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: 5. Podbořany – „kulturní vyžívání“, in: Poutník 7(2000), 2.

¹²⁶ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Příprava na kněžství, in: Poutník 3 (2004), 24.

¹²⁷ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Jak jsem prožíval noviciát, in: Poutník 3 (2003), 25.

¹²⁸ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Stěhování – zpět do starého kláštera, in: Poutník 7 (2002), 22.

¹²⁹ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Potíže růstu, in: Poutník 4 (2000), 25.

¹³⁰ Oddací list číslo 706. Výtah z matriky oddaných při úřadě farním V Kr. Vinohradech u sv. Aloise z 21. dubna 1925, svazek O II. fol. 372, Provinční archiv, Kart. 98.

Rodný a křestní list Augustina Říského. Výtah z matriky narozených a pokřtěných při úřadě farním ve Lnářích u Blatné ze dne 1. října 1928, Provinční archiv, Kart. 98.

Křestní a rodný list Marie Šebkové. Výtah z matriky narozených a pokřtěných při úřadě farním na Olšanech ze dne 12. května 1939, Provinční archiv, Kart. 98.

¹³¹ „[...] v neděli po obědě [...] jsem utíral nádobí. (K mytí mě máma nepouštěla a žádným domácím pracím mě neučila, protože – jak mi později řekla – „jseš takový hlupák, že až se oženíš, budeš doma všechno dělat!“) [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, 2. Rok 1938, in: Poutník 1 (2002), 24-25.

„[...] Protože jsem byl kuchařský antitalent, stravu jsem konzumoval za studena, i vajíčka. Když to viděl P. magistr, sám mi něco připravil. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Náš život v Bruselu, in: Poutník 1 (2004), 29.

¹³² ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Léto se ke konci chýlí ..., in: Poutník 5 (2003), 23.

¹³³ „[...] Děvčata byla pro mne tajemstvím a skrytým nebezpečím, jak jsem usuzoval z toho, jak mě máma před nimi chránila. [...] Nikdy jsem s děvčaty nehovořil. Sestřenice jsem nepokládal za děvčata, ale za partnerky při našich hrách. Když měly u sebe kamarádku, byl jsem odepsaný. Děvčata byla pro mne neznámým světem. Těšil jsem se, že v klášteře budu mít od nich pokoj a nebudu muset s nimi mluvit. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, 2. Rok 1938, in: Poutník 1 (2002), 25.

těžko seznamoval. „[...] Navazování kontaktů mi dělalo problémy od mala. [...]“¹³⁴

Maminčino ochraňování a Drahoslavovo těžkopádné seznamování se pravděpodobně promítla později do jeho vztahu k cizím lidem. „[...] Svůj strach z lidí a ze žen jsem zakrýval před sebou zachováváním zákazu hovoru s cizími lidmi. Vždyť ani s kněžími v klášteře jsme se nesměli bavit. [...]“¹³⁵ Časem dozrával a jeho postoj k světu se měnil. Děvčata pro něho přestala být nebezpečím. „[...] Nedovedl jsem si představit sebe jako otce rodiny. Kdybych měl nějakou dívku opravdu rád, úcta k ní by mi bránila v sobeckém vztahu. Mohl bych ji připravit o krásu a pel mládí? [...]“¹³⁶ Maminčina silná autorita však způsobila, že něco odmítnout ženě nebylo pro něho úplně jednoduché.¹³⁷ Přestal se bát cizích lidí. Dokázal navázat kontakt s lidmi. Lidé ho vyhledávali jako kazatele, zpovědníka, exercitátora nebo prostého, pokorného, menšího bratra, kterým chtěl vždy být a kterým zůstal.

Sám zdůrazňoval, že nebyl nikde organizován, byl pouze členem Svazu invalidů¹³⁸ a Konfederace politických vězňů¹³⁹.

1.3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU BERNARDOVA DÍLA

V současné době je Bernardovo dílo uschováno v provinčním archivu v konventu Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí v Praze. Je číslováno, tříděno, uspořádáváno, vhodně baleno. Materiály nejsou kompletní. Postupně dochází k získávání dalších exemplářů. Některé materiály jsou v písemné podobě, některé jsou nahrané na kazetách. Dle účelu se současné dílo dělí na exercicie, rekolekce a promluvy. Obsahově se týká těchto oblastí: mše svaté, svaté chudoby, ducha Kristova v osmeru blahoslavenství, Ducha Božího a jeho darů v našem životě, štěstí, Ježíše Krista (Pán a původce života, cesta, pravda, život), Krista v církvi, Krista v trojím tajemství (stvoření, vtělení, vykoupení), víry, naděje, lásky k životu,

¹³⁴ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Zpět na kolej sv. Antonína v Kroměříži – rok 1948, in: Poutník 8 (2004), 26.

¹³⁵ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Do Prahy!, in: Poutník 8 (2003), 26.

¹³⁶ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Rok 1946 - volby, in: Poutník 11 (2003), 27.

¹³⁷ „[...] Dosud mi dělá potíže něco ženám odmítnout. [...]“ ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, Stěhování – zpět do starého kláštera, in: Poutník 7 (2002), 22.

¹³⁸ Členský průkaz číslo 166203 Svazu invalidů, Provinční archiv, Kart. 98.

Členský průkaz číslo 174193 Svazu československých invalidů, Provinční archiv, Kart. 98.

¹³⁹ Členský průkaz číslo 005301 Konfederace politických vězňů České republiky, Provinční archiv, Kart. 98. Členský průkaz Konfederace politických vězňů z 9. listopadu 1995, Provinční archiv, Kart. 98.

setkání se slovem Božím v našem životě, modlitby, velekněžské modlitby, vykoupení, tajemství člověka, tajemství Boha v lidstvu, Marie, pravdivosti, Boží lásky apod.

2 ZÁKLADNÍ TÉMATA BERNARDOVY NAUKY VE VYBRANÝCH EXERCICIÍCH

2.1 ÚVOD

Za předmět této práce byly zvoleny texty exercicií, duchovních cvičení, které dával léta nejprve řeholním sestřám¹⁴⁰, především Školským sestřám de Notre Dame, dále Školským sestřám svatého Františka, ale i dalším. Pro řeholnice – zvláště v době totality, kdy byl nedostatek duchovní literatury - se jeho promluvy stávaly cenným materiálem, proto si ho natáčely na magnetofonové pásky či kazety a pak texty strojem přepisovaly ve více kopiích. Především tyto psané texty se po skončení totality postupně dostávaly do provinčního archivu v Praze u Panny Marie Sněžné. Od výše uvedených sester pochází relativně kompletní soubor textů duchovních cvičení, pocházející ze 70. a 80. let 20. století. Na každý rok si obvykle připravoval nové téma, to ovšem neznamenalo, že by o některých duchovních cvičeních u jiné skupiny nevzal některý starší připravený text. Právě tyto texty jsou hlavním předmětem této bakalářské práce.

Texty Bernardových duchovních cvičení byly tedy vybrány zvláště z těchto důvodů:

- Jejich relativně větší množství a relativní kompletnost pro určité časové období.
- Duchovní cvičení, trvající obvykle zhruba 6 dní, obsahují poměrně obsáhlý a ucelený soubor myšlenek.
- U otce Bernarda vycházely z osobních poznámek, byly plodem osobní reflexe. Rozhodně nebyly přebírány či přepisovány od jiných známých autorů, jak to dělají někteří exercitátoři. Zvláště s postupem let stačilo v poznámkách i jen pár slov, jinak vše říkal „z paměti“.
- Je dobré dodat, že to jsou texty kvalitní. Potvrzuje to mimo jiné i svědectví sester de Notre Dame, které se v 70. letech postavily i státní autoritě a byly rozhodnuty vstoupit do stávký, pokud jim bude zakázáno pravidelná duchovní cvičení s otcem Bernardem konat. Autorita nakonec nevyostřovala situaci a ustoupila.

Bernard si postupně vytvořil schéma duchovních cvičení, které vycházelo z klasických ignaciánských exercicií. Tyto exercicie jsou rozděleny do čtyř týdnů – etap. Jednotlivé etapy

¹⁴⁰ Srov. Zkušenosti z exercicií. 1981-1995. Uspořádal Benedikt Holota OFM, vydavatel ani rok vydání nejsou uvedeny, 42.

Bernard alespoň rámcově sledoval a někdy to připomenul při přednášení. Jsou to tyto etapy:¹⁴¹

1. týden: *deformata reformare* – odstraňovat z duše deformace způsobené hříchem.
2. týden: *reformata conformare* – člověk se má zpodobit s Kristem; je vybízen, aby se oblékl v Krista a vzal na sebe Jeho zbroj; je to moment rozhodnutí, jak mám konkrétně následovat Krista.
3. týden: *conformata confirmare* – prostřednictvím pohledu na Krista a jeho smrt na kříži upevnit své předsevzetí přilnutí ke Kristu; upevnění už učiněných rozhodnutí.
4. týden: *confirmata transformare* – podle textu, který zpívá církev v liturgii „*Vita mutatur, non tollitur* [...]“, tj. život není odejmut, ale přeměněn; člověk je vybízen, aby se přeměnil v Krista v tom smyslu, že bude žít téměř jako „vzkříšený“ (srov. Ga 2,19-20).

Je většinou těžké vystopovat počátek nové etapy, pokud to Bernard přímo nezmiňuje.

Témat, která Bernard zpracoval, bylo mnoho. Není v možnostech této bakalářské práce z důvodu jejího rozsahu zachytit ani ta základní témata. Ke zpracování byla vybrána dvě duchovní cvičení s názvem Tajemství člověka a Tajemství Boha v lidu. Tato duchovní cvičení Bernard realizoval v letech 1984-1985.

Tajemství člověka bylo vybráno, neboť shrnuje dosti podstatné kategorie, které se vyskytují i v ostatních exerciciích. Je tedy výsledkem duchovního a „exercitátorského“ vývoje Bernarda předchozích let, což lze prokázat při podrobnějším zkoumání textů dosavadních exercicií. K výběru exercicií *Tajemství Boha v lidstvu* jsem přistoupila proto, že tento text vznikl přibližně ve stejném časovém období a v podobném myšlenkovém rozpoložení otce Bernarda. Při hledání pozdějších duchovních cvičení s větším časovým odstupem od *Tajemství člověka* jsem zaznamenala velký kontrast a nedostatečnou tématickou a myšlenkovou návaznost.

V těchto dvou duchovních cvičeních jsou jinak používána velká a malá písmena u některých výrazů, což bylo v tomto textu bakalářské práce ponecháno (např. Syn člověka v Tajemství člověka a Syn Člověka v Tajemství Boha v lidstvu).

¹⁴¹ Srov. IANNACCONE Gaetano: Gli Esercizi Spirituali di S. Ignazio di Loyola, http://www.gesuiti.it/moscato/Italiano/It_Esercizi.html (12.4. 2007).

2.2 OBSAH EXERCICIÍ TAJEMSTVÍ ČLOVĚKA

Jediným textem duchovních cvičení, který byl vydán oficiálním vydavatelem, je spis Tajemství člověka.¹⁴² Jak jsem zmínila výše, byla to volba velmi vhodná, neboť tyto exercicie shrnují témata dřívějších exercicií a plody Bernardovy duchovní reflexe. Obsah lze shrnout do následujících bodů, z nichž většina jsou názvy kapitol.

2.2.1 Člověk je víc než člověk

Poznat, že nejsem lepší ani po letech, je dar Boží. Jde o to unést sám sebe ve své bídě a přijmout sám sebe, s celou minulostí, přítomností a budoucností. To znamená rozhodnout se pro život a najít správné vztahy ke všemu. Čas prožívá člověk jinak, když je dítětem, mladým člověkem nebo starcem. Pro dítě je den skoro bez hranic. Starému člověku utíkají dny rychle. Dítě se setkává s mnoha novými věcmi a zkušenostmi. Starý člověk všechno zná, možná jednou za měsíc má zážitek, který ho rozechvěje. Všechno mu zevšednělo, všechno zná jen velmi povrchně. Nejméně zná sám sebe. Život se nenaplnuje poznáním. Plně se žije srdcem.

Člověk si neví rady sám se sebou a se svým životem. Prožívá velikou bolest, která ho má očisťovat. Tímto vnitřním rozvratem člověka trpí celé tvorstvo (srov. Ř 8,19-24), které mu světil Bůh, aby nad ním vládl. Prvním hříchem se satanovi podařilo odvrátit člověka od harmonie přátelství s Bohem. Člověk se zahleděl na stvořené věci. Věci tohoto světa, které měl člověk spravovat a jim vládnout, se staly jeho pánem. Člověk se odvrátil od řádu a tím ztratil pochopení sám sebe. Hledá moc, bohatství, sex. Nachází temnotu a prázdnotu. Připravuje si tím bolest, která je očisťující a ze které se rodí touha po životě.

Stvoření bez Tvůrce se zmarní.¹⁴³ Člověk bez zaměření na absolutno – vírou – zmarní sebe i celé stvoření. Protože máme víru, je nám dobře. Velkým darem je, že smím věřit. Co člověk prožívá ve svém srdci, musí se projevovat i navenek. V zevnějšku, ve způsobu života. Víra je velký dar Boží, který je určený pro druhé. Ve svém srdci máme prožívat bolest za zmarnění světa, který nevěří, neodsuzovat, ale proměňovat ji vírou v dar za život světa. Máme být malí a pokorní, neboť svou nedospělou vírou jsme i my přispěli k tomuto bezútěšnému stavu světa.

¹⁴² Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Tajemství člověka, Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1995.

¹⁴³ „Creatura sine Creatore evanescit“. Srov. Gaudium et spes, 36. Tuto myšlenku často při exerciciích opakoval.

Člověk je všestranně konečný a omezený. Jeho rozum chápe existenci nekonečně. Svou schopností kontempace může pronikat do hlubin bytí a vztahů. Člověk má svědomí, které ho přesahuje. Vymezuje, jak má jednat. Kárá ho i chválí. Člověk má vůli, která je schopna lásky. Vůle má něco, čím přesahuje naši omezenost a konečnost života. Láska nemá hranic. Naší schopností lásky jsme otevřeni absolutnu, které vnímáme jako život, jako lásku a které vychází člověku vstříc v jeho tužbách o transcedenci. Kdo je ochoten sám sebe dát v sázku a opustit přítomnost pro budoucnost, dostane dar víry. V jejím světle se mu zjeví Kristus jako nejvyšší ideál člověka, který je možno realizovat. Všechny překážky, těžkosti i bolesti, které překonáváme, jsou znamením, jak si ceníme tento ideál. Plně lidsky žijeme, když jsme zaměřeni k budoucnosti. Není možné žít opravdu lidsky bez víry v život. V této víře nachází člověk svou pravou lidskou důstojnost a velikost.

2.2.2 Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem

Naše chápání se odehrává v čase. Nedovedeme pochopit, co bylo před „počátkem“ (srov. Gn 1,1). Nedovedeme pochopit stvoření. Stvořit znamená učinit z ničeho. Víme, že mezi tímto „nic“ a „něčím“ není žádný příčinný vztah. Pro nás je nejdůležitější, že nám to Bůh sděluje. Ukazuje nám naši důstojnost. Jsme partnerem Boha. Očekává naši odpověď. Říká nám, že vše stvořil, že vše je na něm závislé ve svém bytí a on, že je ten, kdo nás uvedl do bytí. Hlásí se ke svému tvorstvu. On sám je nejvyšší Dobro, proto, co stvořil, je dobré. Vše slouží dobru, životu. Tvorstvo vypovídá o svém tvůrci, že je, že je dobrý, že je život, že je krása. Bůh si přeje, aby člověk jeho dílo zkoumal, a tím došel k poznání Boha (srov. Ř 1,20).

Všechno povstalo skrze Slovo (srov. J 1,3). Tedy i každý člověk. V tom je nejhlubší kořen jeho důstojnosti. Lidský život je tedy posvátný, je „dílem rukou Božích“. Na této důstojnosti člověku nic neubírá jeho slabost. Je pro něho šancí, na níž má růst jeho láska. Tuto slabost se člověk má snažit překonávat nebo ji nést z lásky, pokud ji překonat nelze. Protože je člověk dílem Božích rukou, má se přijmout s hrdostí. Jako dílo Božích rukou má sám sebe přijmout s láskou. V tom je pravdivost (srov. J 8,32) a svoboda. Člověk by měl s druhými prožívat bratrství společného původu, tj. z ruky Boží, ke všemu a ke každému přistupovat s úctou ke Stvořiteli (srov. Mt 25,40).

Bůh je láska. Žije své božství láskou, která se sdílí. Žije tedy nutně v Trojici osob, které láska opět sjednocuje v Jednotu Božství. Všechno, co Bůh činí, vychází z lásky, je jejím

projevem. Co činí láska, je dobré.¹⁴⁴ Je to vždy určitá forma sebe sdílení. Bůh tak miloval svět, že ho stvořil. Bůh tak miloval člověka, že ho stvořil. Miloval ho od věčnosti (srov. Sír 24,9). Člověka stvořil, aby byl obrazem Božím (srov. Gn 1,27). Člověk se Bohu nejvíce podobá, když žije láskou, která se sdílí. Člověk žije plně lidsky, jestliže miluje. Slabé, malé dítě často miluje víc než dospělí. Starý člověk, který se musel vzdát jakékoli činnosti, může žít plně lidsky, jestliže miluje. Tím, že člověk miluje, vytváří kolem sebe atmosféru pokoje, dobra, radostné lásky, pochopení a ulehčuje život druhým kolem sebe. Připodobňuje se Bohu, stává se dokonalejším Jeho obrazem. Člověk byl Bohem stvořen všestranně nedokonalým (srov. Mt 5,48), aby nehledal dokonalost vnějších forem, ale lásku. Bůh člověka chtěl, miloval, a proto ho stvořil v komplexnosti, tj. s celým genovým dědictvím, s životním osudem, s životní cestou. Všechno, co tvoří a ovlivňuje život člověka, vychází z lásky, je dobré a představuje pro člověka šanci k růstu, pokud to člověk přijme jako úkol, z něhož má vyjít vítězně láska. Bůh čekal, až člověk dozraje natolik, aby byl schopen s užitkem přijmout tajemství Božího života (srov. Ga 4,4), tj. může na něho odpovědět láskou.

Otec vyjadřuje vztah trvalý. Když člověk plodí syna, ukládá do něho s genovými vlohami část sebe, svou přirozenost, svou minulost, své schopnosti. Pouto mezi otcem a synem je trvalé, oboustranné, nezrušitelné. Přirozený původ člověka určuje do značné míry jeho sociální postavení ve společnosti. Navždy jsme připoutáni k Bohu jako k svému Otci (srov. Mt 23,9). Otec vždy cítí jakousi odpovědnost za své dítě, za jeho život. Dítě je jakési prodloužení otce. Když Bůh je mým Otcem, mám své místo na tomto světě. Jsem tu legálně. Jsem Božím synem. Jsem svobodný. Když mám Otce, mám domov, jistotu. Toho všeho se mi dostává z lásky, neboť Bůh – Láska je mým Otcem. Boží láska chce, abychom se stali účastni božské přirozenosti (srov. 2 Pt 1,4). Bůh dává člověku volbu, aby se člověk sám rozhodl, jestli se chce zrodit vírou z Boha (srov. J 1,12-13). Bůh chce být naším Otcem, chce nám dát svého svatého Ducha, aby v nás přebýval (srov. 1 K 3,16) a dával nám účast na životě Nejsvětější Trojice (srov. Ř 8,14-17). Božím darem je, že smíme Boha milovat jako jeho děti (srov. Ř 8,28-31).

Při stvoření těla člověka si Bůh mohl vzít vzor z přírody. Při stvoření ducha člověka si Bůh vzal vzor ze svého života. Jsme obrazem živého Boha (srov. Gn 1,27). Bůh žije vztahy, a proto žije v Trojici. Člověk plně lidsky žije také jenom vztahem. I tělo člověka musí mít vztah ke svému prostředí. Člověk potřebuje druhého člověka, aby skrze něho poznal sám sebe. Jaký je náš vztah k druhému, takové je naše srdce. Bůh dal člověku svobodnou vůli. Vůle je tvůrčí.

¹⁴⁴ Srov. Gn 1,4.10.12.21.25.31.

Vede k činu. Člověk potřebuje tvořit. V tom je člověk obrazem Boha. Mé poznání mne formuje vztahem, který k němu zaujmu. Integruji své poznání, a tím tvořím svou osobnost. Komunikací s dobrem se člověk stává dobrým. Bůh nám dal svého Syna, abychom v něm měli partnera v životě, abychom v něm poznávali Dobro, Lásku a stávali se dobrými. Modlitba jako prožívání vztahu k absolutnímu Dobru, Lásce, Životu je tvůrčí silou, naší vrcholnou aktivitou. Vydáváme se jí k Otci, aby Otec do nás vtiskl svou podobu. Živý vztah k Dobru mě nepozorovaně přetváří. Člověk, který se modlí, nemůže být zlý (srov. Mt 7,18-20). Kladným vztahem ke všemu, co je, který zrcadlí dobrotu Boha, sloužím lidem. Poznávají ve mně svou velikost. Pomáhám jim, aby se stávali člověkem. Záleží na lásce, s kterou k nim přistupuji. V tomto kladném vztahu k bytí je oslava Boha, v které nacházím nejhlubší smysl své existence. Nejvyšším smyslem lásky je láska.

2.2.3 Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna ... (J 3,16)

Svědomy je dar Boží, je to korektiv jednání člověka. Je v něm stopa Boha – Otce, kterému záleží na tom, aby se člověk neztratil. Je to základní orientace k dobru, kterou člověk dostal. Nese ji nezávisle na tom, jak se k ní sám staví. Svědomí je nejtajnější a nejposvátnější místo v našem nitru. Je to místo, kde slyšíme Boží slovo a kde můžeme přímo navázat kontakt s Bohem. Svědomí je třeba vychovávat, ale není možno popřít jeho existenci. Člověk je z Božího daru určený, aby sám sebe překonával směrem k Bohu. Svědomí je člověku dáno jako kompas, ukazující k vyššímu dobru. Člověk má mít úctu ke svědomí, protože je úctou k důstojnosti člověka, a tím i úctou k Otci. Úcta ke svědomí je znakem dospělosti. Dospělý člověk bere odpovědnost za své činy a postoje – podle svého svědomí. Mravní stránka člověka je nadřazena poznání. Mravní hodnotu má postoj srdce. Když projevují svou důvěru druhým, že jednají podle svého svědomí, učím je žít svobodou dětí Božích, respektují jejich důstojnost a pomáhám jim ji objevovat. Svědomí ukazuje cestu k životu, který je ustavičný růst. Mravně dobré je úsilí, s nímž se snažím něčeho dosáhnout. Můžeme se pokládat jen za pokorné hledače Pravdy, Dobra, Boha (srov. Mt 5,48). Poslušnost je dialog dvou svědomí, která se cítí vázána společným dobrem. Poslušnost je spolupráce na společném dobru.

Život se žije překonáváním překážek. Jednota vzchází z překonávání všech negativních, odstředivých tendencí. Cesta k dobru spočívá v ustavičném budování jednoty. Hodnotu dobra poznávám z překážek, které je nutno překonat. Svědomí nás seznamuje se

zlem. Zlo¹⁴⁵ je porušením jednoty řádu individuálním zájmem. Zlo spočívá v převracení hodnot, v porušení řádu (srov. Gn 3,1-6), jímž se harmonie tvorstva mění v chaos navzájem nepřátelských individuí. Člověk má sám růst v lásce a láskou vytvářet jednotu života, jednotu všeho i s Bohem (srov. Gn 1,26). Na lásku je vždy třeba věřit (srov. Jr 31,3). Ukrývá se pod viditelnými věcmi jako vztah. Je třeba se učit řeči lásky, odpovídat na ni. Je to náročné, protože láska nezná hranic. Vždy žádá celého člověka. Člověk bezprostředně vnímá smyslovou skutečnost. Dar ho dokáže tak uchvátit (srov. Gn 3,6), že pod ním nevnímá skrytou lásku. Svůdným a fascinujícím je pro nás také poznání. Pokud neslouží životu, ohrožuje život. Každé poznání umocňuje naši moc, naše možnosti. Každé poznání nás má vést k větší lásce.

Celý náš život osciluje mezi dobrem a zlem. Je nevyhnutelné, že dochází k svádění k hříchu. Stálým rozhodováním se pro dobro, překonáváme zlo. Rosteme v dobru a dobro roste v nás. Největším problémem a pokušením je pýcha. Zdráháme se uvěřit, že Bůh nás má rád. Chceme být nezávislí. Nevěříme, že láska dává svobodu.

Bůh klade nepřátelství mezi dobro a zlo (srov. Gn 3,15). Stanoví přesnou hranici nepřátelství mezi dobrem a zlem. Staví se na stranu dobra, na stranu člověka. Věří člověku, že se dá strhnout láskou. Svým slovem ujišťuje člověka o konečném vítězství dobra nad zlem.¹⁴⁶ Toto vítězství se začalo uskutečňovat vtělením. Bůh přichází v osobě Ježíše Krista, aby přesvědčil člověka, že ho miluje. Přichází bezbranný, bezmocný, slabý, chudý. Přichází na svět ve chlévě. Je tedy vyloučený až na okraj lidské společnosti. Člověk má vidět, že řád lásky se zcela liší od řádu moci. Bůh člověku ukazuje velikost lásky (srov. J 3,16). Boží Syn přichází, aby nikdy nenechal člověka samotného, jen odkázaného na sebe. Člověk potřebuje člověka. A Ježíš tu je pro každého. Nikdo nemusí být sám a každý může věřit, že je někdo, kdo ho má rád a komu na něm záleží. Láska vždy směřuje ke ztotožnění. Proto člověk Ježíš bere na sebe náš lidský osud. Bere na sebe naši slabost a nese ji s námi, aby člověk neklesal pod slabostí. Když už nemůžeme, cítíme přítomnost a blízkost Pána. Když nás kříž srazí, nacházíme pod tím křížem Pána, ležícího s námi. On přijímá na sebe z lásky náš hřích. Láskou ho překonává a stává se oslavou Boží. Láska vzhledem k hříchu člověka se zjevuje jako největší síla v celém vesmíru. Proměňuje negaci v oslavu Boha a člověku nabízí nový řád života. Stačí jen uvěřit.

¹⁴⁵ Zlo jako entita – bytnost – neexistuje. Srov. J 1,3.

¹⁴⁶ První radostná zvěst – protoevangelium.

Jen věřící vidí celou důstojnost člověka. Člověk je víc než člověk. Má cenu života Ježíše Krista. Hodnota člověka je být synem Božím. Jde o věčné určení. Otec nás určil pro život věčný. Každého. Věčné je něco úplně jiného než čas. Nedovedeme si to představit (srov. Mt 10,28). Naše důstojnost je v tom, že máme dorůst do podoby Božího syna. Proto dal Otec za nás svého „Syna, aby žádný, kdo v něho věří nezahynul, ale měl život věčný“ (J 3,16). Bůh chce z člověka, z této zranitelné bytosti, z tohoto nic udělat Božího Syna. Překážíme Bohu v jeho díle, když ze sebe děláme silné, statečné, důležité, moudré atd. a najdeme radost, když to pochopíme (srov. Lk 10,21).

2.2.4 Syn Člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil... (Mk 10,45)

Člověk měl uvěřit v Boží lásku a svou víru měl projevit poslušností, s níž přijímá Boží život, přijímá stát se Synem Božím, přijímá spolupracovat s Bohem na vytváření Božího království lásky. Člověk však odepřel poslušnost Bohu.

Otcova láska je však víc než život Syna. Ve vykoupení se nám zjevuje Boží spravedlnost i milosrdenství jako láska. Láska má jinou stupnici hodnot než rozum. Z poslušnosti (srov. Fp 2,8) vůči Otci vzal Pán na sebe všechnu lidskou slabost a hřích. Tíží kříže, kterou nese, dává poslušnost smysl. Poslušnost je odpovědí lásky na lásku.

Dvě břevna kříže, které Ježíš nese, představují dvě roviny. Vodorovné břevno objímá celý svět, aby po kolmém vše vystoupilo k Otci. Ježíš umírá v průsečíku světa a Boha, aby láskou proměnil svět v Království Boží a všechno utrpení světa ve chválu Lásky.

Poslušností Kristovou (srov. Ř 5,19) začíná nové stvoření. Člověk se může stát Božím synem (srov. J 1,12), jestliže uvěří v Boží lásku a jestliže přijme Krista. Nic ho pak od Boží lásky nemůže odloučit (srov. Ř 8,35-39). Ani hřích. Budeme ospravedlněni pro krev Beránkovu (srov. 1 Pt 1,19). Když přistupujeme ke svátosti smíření, přinášíme svůj hřích Otci. Krev Beránkova ho promění v píseň chvály Lásky. Za náš hřích nám nabízí nový život, život Ducha. Vstupujeme do Kristovy poslušnosti vůči Otci. Přijímáme sami sebe, přijímáme Kristův pokoj (srov. Mt 11,29). Tento dar dostáváme pro druhé, abychom jim prozařovali jejich život Boží láskou.

Pánova chudoba je tak velká, že se stává poezií vánoc. Chudoba ho provází celým životem. Když chodí a učí, jak žít plný a šťastný lidský život, nemá, kde by hlavu složil. Na kříži visí pověšen na třech hřebech. Ani ve smrti nemá kde hlavu složit. Chudoba se stává podmínkou následování Pána (srov. L 14,33). Jen chudý může mluvit k chudým. Chudí v duchu mají už Boží království. Mohou uslyšet radostnou zvěst. Chudoba z hlediska

psychologie znamená najít svou identitu. Uvědomit si, co jsem já, čím žiji a co je podstatné. Chudoba je otázka svobody. Kdo dovede opustit všechno, co není jeho vlastní určení, je svobodný a nezranitelný. Chudí se dovedou rozdělit o to, co přijímají. Tak vytvářejí pouto bratrství. Komunikace lásky, tedy umění dávat a přijímat, vytváří bratrství. Jde o velkodušnost chudých. Největším darem, který Bůh mohl člověku dát, je zjevení velikosti chudého. Chudoby, která člověka osvobozuje. Chudoby, která dává člověku možnost prožívat bratrství až do hlubin bytí. Osvobození je záležitostí našeho srdce. Osvobození je také záležitostí našeho Pána, který naše srdce očišťuje, aby bylo jen Jeho. Čím jsem chudší, tím jsem svobodnější a otevřenější pro radostnou zvěst. Čím jsem chudší, tím víc mám Božího království. Protože poznáváme, že sami nemůžeme nic (srov. J 15,5). Toužíme po Pánu. Čím jsem prázdnější z lásky, tím víc volám po naplnění vírou. Každé ochuzení, které přináší čas, je veliký dar Boží.

Člověk má vládnout tvorstvu. K tomu potřebuje svobodné srdce. Chudoba je cestou k moci, k vládě. Člověk svobodný, chudý může sloužit Životu, svému Stvořiteli, protože sám nic pro sebe nechce. Ježíšova služba je v první řadě zaměřena na Otce.¹⁴⁷ Otcova vůle (srov. J 6,40) je plnost života pro všechny lidi v řádu lásky. Služba, kterou má člověk prokazovat Bohu, je služba Božímu království. Sloužit Stvořiteli znamená dát svůj život za člověka, za Boží království. Máme-li sloužit těm, kteří nejsou lepší než my, pak je to možné jen z lásky k Životu. Ztratím-li ze zřetele Boha a jeho vůli, jsem v nebezpečí, že lidský nevděk zlomí mou dobrou vůli ke službě. K člověku přichází Bůh v osobě každého bližního. V nejvšednějším životě, kde se člověk stýká s druhými lidmi, stýká se s Bohem, aby na Něho nikdy nezapomněl (srov. Mt 25,45). Pohled na bližního je pohledem na Boha. Toto je velikost a důstojnost člověka. Sloužíme-li Bohu v bližních (srov. Mt 25,40), jsme nezranitelní lidským nevděkem.

Od vykoupení člověka se i nám stává Ježíšův kříž pramenem života. Jsem-li chudý a nehledám tedy svůj prospěch, kráčím-li svobodně za Boží vůlí, pak jsem nezranitelný. Můj život je bohoslužbou. Nemůžu-li unést svůj život jako službu, nejsem dost chudý. Zraňují-li mě moji bližní, nesloužím Životu. Všechno, co nemá smysl, se mění, sloužíme-li Bohu. Všechno dostává nejvyšší hodnotu. Až na kříži prokazuje láska svou pravdivost. Na kříž musí být přibita, aby mohla zažít zázrak vzkříšení.

¹⁴⁷ Srov. J 4,34; 5,30; 6,38.

2.2.5 Já a Otec jedno jsme; Kdo viděl mne, viděl Otce¹⁴⁸

K tajemství člověka patří schopnost poznávat Boha. Rozlišujeme poznání smyslové, rozumové a konnaturní.¹⁴⁹ Poznání konnaturní se uskutečňuje formou rezonance. Dotykem vnějšího světa se v nás rozezvučí to, co s ním máme společné. Poznáváme přírodu a uvědomujeme si svou sounáležitost s ní. Poznáváme svět člověka, protože s ním neseme společné lidství. Můžeme poznávat i Boha – Lásku. Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého (srov. Ř 5,5). Křesťan dostává křtem účast na Boží přirozenosti skrze Ducha Božího. Stáváme se Božími dětmi (srov. Ř 8,15-16). Poznáváme láskou Boha, který je naším Otcem. Naše poznání má různou intenzitu. Vidění Boha závisí na stupni čistoty srdce (srov. Mt 5,8). Jde o čistotu vnitřní, vnitřního zraku, duše, ducha. Nejprve se jedná o zvládnutí tělesné (srov. Ř 8,5-8) a sexuální stránky, tedy nižší stránky, duchem. Sex je nejsilnějším tělesným pudem. K jeho zlidštění dochází citem, kterým je přetvářen v nástroj komunikace lásky. Je třeba využít síly sexu pro vzrůst člověka. Dále má vliv na čistotu našeho srdce citová stránka. Na prvním místě je to erotický cit. Je třeba ho upnout k předmětu láskyhodnému v řádu života. Všechna jeho skrytá energie bude potom sloužit Životu. Naše nálady nám také zakalují jasný pohled na náš cíl, nemůžeme spatřit Boha. Negativní i pozitivní city jsou také nebezpečné. Negativním citem je odpor k lidem, nechuť k životu, k Bohu, deprese. Litování sebe nás vnitřně rozloží. Díváme se jen na sebe a nevidíme nic jiného. Pozitivní city, pokud nejsou pod kontrolou rozumu, nás mohou odtrhnout od reality. Oddáváme se snění, ve kterém nacházíme únik před životem. Čistotu srdce je možno chápat jako jeho průzračnost. Nic nebrání Božímu slovu, aby k nám mohlo proniknout neporušeně. Naše podvědomí ovlivňuje výběr informací, které k nám přicházejí a interpretuje je podle svého. Naše nezvládnutá minulost pracuje v našem podvědomí a vytváří kalné prostředí našeho srdce. To pak zkresluje Boží slovo, které vstupuje do srdce. Pro prostředí našeho srdce dále kalí nepravdivost (srov. J 8,32). Nechci-li přijmout sám sebe, vidím-li se sám lepším nebo dělám-li se horším. Čistota srdce je dar. Má sloužit druhým. Nemůžeme ho dosáhnout sami. Můžeme však po něm toužit.

Vtělením Bůh přichází mezi své tvory (srov. J 1,14). Bůh se stal člověkem. Drtí nás pokora Boha. Druhá stránka tohoto tajemství je stejně nepochopitelná. Člověk se stal Bohem. Člověk se svou omezeností, se svým tělem, se svým srdcem, se svou duší. Nemůžeme pochopit, jak člověk může být vtažen do nitra Božství. Můžeme to vidět očima víry, víry

¹⁴⁸ J 10,30; 14,9.

¹⁴⁹ Trojí způsob poznávání u člověka dle sv. Tomáše Akvinského.

v lásku. Podmínkou je čisté srdce a láska. Láska se stává zdrojem poznání, cestou ztotožnění. V daném řádu stvoření prožíváme lásku jako touhu po ztotožnění. Touto touhou se disponujeme pro jeho oslovení, pro jeho zjevení. On k nám přichází jako Bůh skrytý ve věcech tohoto světa, ve svém stvoření. I Ježíšovi učedníci stáli před tajemstvím, které je stále stejné. Podstatné, hypostatické, spojení božství s lidstvím (srov. J 10,30). I pro učedníky byla tato víra darem Božím (srov. Mt 16,17). Učedníci byli stále s Ním. Měli to snazší než my. Neopouštěli ho, milovali ho, toužili ho poznat, sloužit mu, dát mu svůj život (srov. L 22,33). Byli pokorní. Uměli čekat. Dnešnímu člověku je líto času být s Pánem a čekat. Chce všeho dosáhnout vlastními silami. Znechucen nezdarem se odvrací od Boha a obrací se k tvorům. Jde o krizi modlitby. V mládí jsme se učili rozjímat. Časem, naplněným zkušenostmi, ustupuje rozumová činnost. Jakmile se ztišíme, stane naše Já před Božským Ty, v němž úžasu nad propastností tohoto vztahu. Kdo jsem já a kdo jsi ty, Pane?¹⁵⁰ Pozvedá k díkům a k chvále (srov. L 1,48-49). V žalmech nacházíme náboženskou zkušenost tisíciletí i odpověď lidského srdce. Tato zkušenost nám pomáhá ho vidět i ve vlastním životě, prožívat jeho vedení, zakoušet jistotu jeho lásky, radovat se z ní. Budeme-li dost pokorní, budeme vidět jeho zrakem své bližní, budeme i v jejich slabosti a zlobě nacházet jeho tvář. Jejich protivnost bude zastíněna velikostí Lásky. Láska se neštítala všelidské bídy. Přijala ji za svou. Na kříži ji proměnila ve svou slávu. V této Lásce nacházíme nové bratrství v Ježíšově Božství (srov. 1 J 3,2).

2.2.6 Ve mně žije Kristus (Ga 2,20)

Člověk jako tvor může dojít zbožštění, a došel ho skutečně, v Kristu. V tvoru můžeme poznávat a vnímat absolutní božství. Ježíš – člověk a Bůh – přijímá život z Nejsvětější Trojice, aby nám ho rozdával (srov. J 15,5). Každý člověk se může podílet na tomto trojičném životě, bude-li spojen vírou a láskou s tímto kmenem. Skrze Krista bude do něho proudit Boží život, aby v něm přinášel plody. Boží láska je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán (srov. Ř 5,5). Láska je tvůrčí vůle, svobodná, zaměřená k rozvoji života. Jsme schopni ji přijmout, když se držíme Krista a jsme na něho naroubováni. Láska je dar určený pro druhé. Duch, kterého jsme přijali, i naše víra, skrze níž jsme přijali lásku Boží do srdce, jsou určeny pro druhé. Skrze nás mají mít všichni podíl na Božím životě. Dva póly naší existence jsou velikost (srov. J 15,7) a nemohoucnost (srov. J 15,5). Mezi nimi vzniká napětí.

¹⁵⁰ Srov. Františkánské prameny I., Kvítky, Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1999, 763, FF 1915.

Sami nemůžeme nic. Jeho život, jeho Duch je nám k dispozici, pokud mu nečiníme překážky. Překážkou je každé ne. Vždycky toto odmítnutí uráží lásku. Nezáleží, v čem selhávám, pokud v tom prožívám, že bez Něho nemohu nic a toužím víc po jeho lásce. Láska mě spojuje s kmenem, a proto ji nemohu odmítnout. Láska, která z kmene do mě vstupuje, mě pomalu přetváří v Krista, v chrám Ducha svatého. Chrám je stavba, v níž všechno vyjadřuje jedinou myšlenku: Pán je zde! Pán chce být uprostřed svého lidu. Vyvolil si nás, abychom mu svou existencí poskytli možnost být chrámem, v němž by byl přítomen v dnešním světě, aby rozdával ovoce Ducha (srov. Ga 5,22).

Bůh nejen zjevuje svým slovem člověku jeho velikost, ale posílá svého Syna, který se stává jediným prostředníkem mezi Bohem a lidmi (srov. 1 Tm 2,5). Člověk Kristus Ježíš (srov. 1 Tm 2,5), Mesiáš, Kristus, Pomazaný, kterého Bůh pomazal Duchem svatým a mocí (srov. Sk 10,38), přijal tímto pomazáním trojí úřad. Stal se prorokem a učitelem, knězem a králem (srov. L 4,18-19).

Hlásá radostnou zvěst, že člověk může žít láskou a v ní najít největší důstojnost (srov. 1 J 4,8.12). Hlásá slovem, že láska je vše proměňující síla a dosvědčuje to celým svým životem. Přichází jako chudý, aby nám ukázal svobodu lásky a velikost chudoby. Dokazuje nám, že člověk bohatne tím, co ztrácí z lásky. Na své křížové cestě ztrácí všechno a tím získává pro člověka slávu vzkříšení. Když dávám všechno z lásky, když nechci nic pro sebe a když chci, aby On měl z mého života radost a lidé užitek, vstupuji na novou rovinu života. Ten má pro mě hodnotu toho, co jsem překonal, aniž bych se uzavřel do sebe. Pilátovu: „Ejhle, člověk!“ (J 19,5) je možné rozumět i takto: Hle je rozbitý vaší nenávisť, ale nezlomili jste ho, nezačal vás za to nenávidět, uchoval si svou důstojnost člověka, před kterou se sklání i Pilát a chce ho propustit.

Pán přichází jako kněz, jako Prostředník mezi stvořením a Tvůrcem, mezi člověkem a Bohem. Z obyčejného lidského života i umírání vytváří toto kněžství slávu Boží – obětí poslušnosti, která je láskou. Jménem Božím uzavírá ve své krvi s lidmi novou smlouvu (srov. L 22,20). Kdykoli se lidé obrátí k Otci, vždy jim vyjde vstříc jeho Milosrdenství.

Pilátovi slavnostně přiznává, že je král (srov. J 18,37). Učedníkům říká, že je mu dána veškerá moc na nebi i na zemi (srov. Mt 28,18). Bůh ho povýšil (srov. Fp 2,9-11), rozhodl, že skrze Krista zase uvede pořádek do všeho na nebi i na zemi (srov. Ef 1,10-14) a Kristus musí kralovat, dokud mu jeho nepřátelé nebudou položeni k nohám (srov. 1 K 15,25.27).

Když se tedy někdo stal křesťanem, je to nové stvoření (srov. 2 K 5,17-18). Máme tedy být Kristem dnešnímu světu. Máme být pro své současníky prorokem, knězem a králem. Naše prorokování spočívá v tom, že dovedeme být sami sebou před tváří světa. Svět si bude

chtít „sáhnout“, jestli jsme skuteční lidé a bude „sahat“ i tvrdě. Jen když jde do tuhého, člověk musí být pravdivý. Pán potřebuje, abychom dokázali snést určitou tvrdost. On sám nás vede životem. Určil a naplánoval nám těžkosti, abychom mohli osvědčit svou víru před světem, abychom mohli světu vydat svědectví. Záleží na tom, abychom Pánovi nikdy neřekli Ne, ať nás přibíjí na kříž kdokoli (srov. L 21,12-13.16).

Je samozřejmé, že potřebujeme očistění. Velikost našich hříchů není důležitá. Před jeho svatostí jsme všichni nečistí. Chápeme-li životní těžkosti jako očišťování, kterým nám dává procházet Láska, pak stačí za ně děkovat: Budiž jméno Páně pochváleno.

Je jen jedno kněžství, Kristovo. Není pro člověka jiné cesty k Bohu než On. Totéž kněžství sdílí všichni, kdo „oblékli Krista“ a přijali tím účast na jeho kněžství (srov. 1 Pt 2,9). Mám-li být Kristem, musím se mu dávat k dispozici, aby mohl i mé paže rozepnout a obejmout jimi všechno utrpení lidstva. A svou láskou je proměnit v dar – oběť Otci, a tím mu dát nejvyšší smysl. Proměnit je ve chválu Lásky. Umírající Ježíš na kříži je nejen usmířením Boha a ospravedlněním člověka před Bohem, ale i ospravedlněním Boha před trpícím člověkem: Vidiš, ani vlastního Syna jsem neušetřil ...¹⁵¹

Kristus Král prohlašuje před Pilátem, že jeho království není z tohoto světa (srov. J 18,36). V jeho království panuje jiná hierarchie hodnot. První jsou poslední a nejnepatrnější jsou přední (srov. Mt 19,30), chudým patří Království (srov. Mt 5,3) stejně jako těm, kteří jsou pronásledováni pro spravedlnost (srov. Mt 5,10), tiší dostanou za úděl zemí (srov. Mt 5,5) a šířitelé pokoje budou nazváni Božími dětmi (srov. Mt 5,9). Účast na Kristově královské moci znamená přijetí jeho stupnice hodnot v praktickém životě. Projevuje se to jako svoboda dětí Božích a rozdávání Kristova pokoje všem. Kristovo království je sjednocení všech v lásce, která dává svobodu. Každý se může svobodně rozhodnout a svobodně se dát nebo svobodně odmítnout. Láska vždy dává svobodu, protože chce mít celého člověka (srov. Mk 12,30), který by se jí oddal. Sjednocující moc lásky vede až ke ztotožnění. Pán nám dává svého Ducha, abychom byli jedno tělo a jedna duše v Kristu, našem Pánu (srov. 1 K 12,12-13). Ztotožňuje nás se všemi lidmi, abychom se stávali „obětí úplnou a ustavičnou“. Lidstvo tak máme přivádět do Království našeho Boha pod moc jeho Pomazaného (srov. Zj 12,10). A ten, který seděl na trůně, řekl, že všechno obnovuje (srov. Zj 21,5). Pane Ježíši, přijď (srov. Zj 22,20).

¹⁵¹ Bernard uvádí, že Jan Pavel II. upozorňuje ještě na druhý aspekt Kristova kněžství. Pramen však nenalezen.

2.2.7 Vezměte a jezte z toho všichni. Toto je moje tělo, které se za vás vydává

Plně náboženský život používá znamení a symbolů. To se sebou přináší nebezpečí dvou extrémů. Prvním z nich je, že člověk může tyto symboly absolutizovat a používat jich jako magických prostředků k ovládnutí Božství. Pro nás je toto nebezpečí v přílišném zdůrazňování, že svátosti působí samy o sobě (ex opere operato). Druhým nebezpečím je neživotnost našich úkonů a rituů. Vše, čím se člověk projevuje navenek, je výrazem stavu, postoje srdce. Tedy úkony a rity už nejsou výrazem mého vnitřního prožitku. Přestaly být znaméním.

Ježíš Kristus je celou svou existencí znaméním (srov. L 11,30), které zjevuje nekonečnou Boží lásku. Všem, kdo ho přijali, dal moc stát se Božími dětmi (srov. J 1,12). Jejich „zrození z Boha“ se musí projevat i v jejich viditelném projevu. Oni sami se stávají znaméním pro svět. Je třeba si položit otázku, zda jsme tedy jasným a viditelným znaméním, zjevujícím Boha – Lásku, zda zní naše srdce vždy jasným a radostným ANO, DÍKY, ALELUJA a zda je pro mne mše svatá oslavou Boha tím, že celou svou bytostí říkám ANO Boží lásce a přináším jí své Ano. Svou práci, své starosti, svou úzkost, svou slabost i svůj hřích. Nic víc nemám. A tak jí to přináším ve víře k proměnění. Přináším sám sebe ve znamení, které samo o sobě nemá smysl.

Je-li tento chléb a víno pro mě znaméním, pak se to stává tím nejvyšším, co mohu prožívat. Chléb a víno jsou plody země a lidské práce. Prací se člověk stává člověkem. Je mu vlastní. Prací vtiskuje zemi, hmotě, svého ducha a nutí ji přinášet plody. Chléb a víno jsou plody země, zušlechtěné lidskou prací. Jednotlivá zrna i bobulky jsou sebrány, rozdrčeny a zbaveny slupky. Vytváří jednotu chleba a vína. Tyto obětní dary se stávají znaméním, symbolem člověka, církve i lidstva. Nejprve Bůh musí rozdrtit naši pýchu, očistit od slupek, aby nám mohl vtisknout novou podobu – svého Syna. Mám-li plně prožít tajemství eucharistie, musím si je prožít jako znamení. Musím souhlasit s tím, že Bůh mě očistí, rozdrťí, promění. Eucharistie je znaméním nepochopitelné lásky Boha, která se rozdává (srov. J 6,51). Kristus je v božské, absolutní míře člověkem pro druhé. Souhlasím-li s tím, abych byl proměněn v Krista, musím pak souhlasit i s tím, že budu vydán za život světa. Jsem Kristem – Chlebem pro druhé (srov. Mt 26,26). Nemohu odmítnout nikoho, kdo si chce ze mne vzít, mě kousat a strávit (srov. Ga 2,20). I já, jako Kristus, jsem znaméním pro všechny, že Bůh je univerzální a absolutní láska. Nevadí, že i to bolí. Láska všechno proměňuje.¹⁵² Život lidstva

¹⁵² „Co se mi hořkým zdálo, proměnilo se mi ve sladkost duše i těla“ - svědčí sv. František v Odkazu. Srov. Františkánské prameny I., Odkaz (1226), Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1999, 32, FF 110.

je jediný život. Pro ten se vydávám Kristu k proměnění, aby skrze mne do něho vstoupil Kristus. A učinil ho svým životem, svým Královstvím.

2.2.8 Maria

Je nám úzko z toho, co Bůh po nás žádá. Příklad Panny Marie a její mateřská láska nám vdechne naději a dodá odvahy jít za jejím Synem. Panna Maria první naplnila vrchovatě život křesťana. Stala se plně člověkem Božím. Není na ní nic zvláštního. Je pouhým člověkem. Bůh si ji vyvolil. Nedopustil, aby byla pod mocí Zla. Ona mu odpověděla svým Fiat (srov. L 1,38). Je pro ni charakteristické toto Ano k Boží vůli, které vyslovila a vytrvala v něm až do konce. Nepotřebovala totiž rozumem chápat cestu, po níž jí Bůh vede. Její věrnost k Božímu slovu, k vyvolení a k jejímu úkolu je láskou, kterou mu podává v mlčení. Maria víc mlčela než mluvila. Mluvila, když chválila Boha (srov. L 1,46-55), když měla starost (srov. L 2,48) nebo když skromně upozorňovala (srov. J 2,3). Jinak mlčí. Její mlčení není pasivní a není prázdné. Je to život uvnitř.

Maria je Matkou Bolesti, Matkou Sedmibolestnou. Na počátku její cesty vyvolení se jí dostává upozornění, že její Syn je určen jako znamení, kterému se bude odporovat a Mariinu vlastní duši pronikne meč (srov. L 2,34-35). Ve svém srdci bude prožívat zavržení, které se dostane jejímu Synovi od lidstva. Věděla to. Přesto vytrvala. Chápala a přijímala bolest, kterou jí Otec na každém kroku posílá. Její příklad nám ukazuje, že nevádí, když něco bolí. Bolest nás totiž může zlomit, odvrátit od naší cesty. Můžeme se uzavřít do sebe, zatrpkneme a nechceme dál. Nechceme se dávat, sloužit, protože to nemá cenu. Nezáleží na tom, jak se k nám postaví druzí. Svou cestu, jak ji poznáváme ve svém svědomí, nesmíme opustit. Vždyť Maria vytrvala pod křížem Pána. Slova „popatřte a hled'te, je-li jaká bolest jako moje“ (srov. Pl 1,12) klade církev Marii do úst. Maria by nikdy nebyla Matkou Života, kdyby se nezaangažovala za život celou svou bytostí a kdyby netrpěla. Vždyť všechno velké se rodí z bolesti. Maria dovedla se svým Synem a v Něm přijmout bolest. Je spoluvykupitelkou. Mlčela, stála pod křížem, zavalena bolestí. Chápala patrně jen to, že bolest je částí jejího poslání (srov. L 2,35). V těch chvílích bylo pro ni důležité jen vytrvat, stát, mlčet, trpět. Nenechat Syna samotného.

Maria je citlivá k bolesti druhých, protože poznala, co je bolest. Je citlivá k jakékoli bolesti svých dětí, které v bolesti pod křížem přijala za své. Máme právo mít strach z bolesti. Nemáme právo ji odmítat, protože je darem Božím. Když máme z bolesti strach, můžeme se přivínout k Marii. Těm, kteří s ní stáli pod Ježíšovým křížem, nebylo tak těžko. Maria na

prvním místě nesla všechnu bolest jako matka. Máme-li v našem srdci o kousek větší lásku než bolest, naše láska roste bolestí. Když se budeme Marie držet, nikdy nás nenechá propadnout bolesti tak, aby to ohrozilo naši lásku.

Život vždy vyrůstá z bolesti. Maria je Královnou bolesti i Matkou života. Je posláním matky proměnit bolest v pramen života. Když nás bolest sevře a ohrozí, Maria pomůže proměnit naši bolest v pramen života. Záleží jen na naší víře a lásce k ní. Maria dala život svému Synu. Dává život Krista svým dětem. Rodí Ho v nich, ve světě, v církvi. Je Matkou církve. Přiměje Boha k tomu, aby ji poslal na svět napomínat, varovat její děti, chránit je, nést jejich bolest a úzkost. Její láska jde až takto daleko. Maria přichází, zjevuje se, napomíná, prosí. Prosí, aby bolest, která přijde na svět byla vždy životodárná. Obrátíme-li se na Marii v naší bolesti, obrátí ji v životodárnou sílu. Je Matka. Máme možnost prožívat s Marií její mateřství a ve své bolesti se s Marií stávat Matkou života. Máme možnost prožívat své ženství v účasti na jejím mateřství. Maria je královnou. Královnou univerza, Královnou nového stvoření. Když se k ní přimkneme, jistě nás neodmítne. Potřebujeme jen ochotné srdce jí říci, že chci jejímu Synu říci své Fiat, že chci být služebnice Páně, že chci mlčet a v mlčení vytrvat pod křížem. Vždy to bude kříž jejího Syna. Přijmi nás, kteří chceme s Tebou spolupracovat na Království Tvého Syna a kteří se Ti nabízíme, abys skrze nás zrodila Krista.

2.3 OBSAH EXERCICIÍ TAJEMSTVÍ BOHA V LIDSTVU

Jako druhé byly vybrány exercicie s názvem Tajemství Boha v lidstvu.¹⁵³ Při výběru jsem se rozhodla upřednostnit časovou blízkost obou zpracovaných textů a autorovo podobné duchovní rozpoložení.

2.3.1 Můj život je znamením Boží lásky

Plně se lidský život nežije rozumem a poznáním, ale vůlí, která je obrácena k dobru. Bez toho není možno, aby byl člověk šťastný. Bez toho není život. Člověk raději poznává než něco chce. Bojí se totiž zaangažovat, aby se nezklamal a aby sám nezklamal. Největší hřích lidí zasvěcených je vlažnost, lhostejnost. Vypořádají se se svým svědomím a potom přestávají žít. Nechávací se unášet proudem, protože jsou dobří a druzí nejsou lepší. Východiskem je

¹⁵³ Srov. ŘÍSKÝ Bernard: Tajemství Boha v lidstvu, exercicie 1985, BR-EX-16061985-SCEJ.

cesta za životem. Žije se tím, že o něco usiluji. Pán Bůh nám dává naši slabost, abychom ji museli překonávat, abychom překonávali sebe sama. Proto je tedy naše slabost dar Boží. A když na jednom poli dosáhnou snadnosti, musím se obrátit jinam a zase usilovat o něco jiného. Nikdy nejsem hotov. Čím mám méně sil, tím je to náročnější, tím je to krásnější, protože žiji. Musím ale stát o život. Když dělám to, co vůbec nemá žádnou cenu, tak to má tu největší cenu v lásce, protože se nečeká, že to bude mít nějaký efekt. On mě má rád, tak já si nemůžu jen tak sednout na cestičku a říct, že už se mně nechce šlapat. Musím odpovědět na Lásku. Musím se zaangažovat za život, protože nemám, co jiného bych mohl Boží lásce dát. Nejde o to, jestli jsem horší nebo lepší než ti druzí, ale abych měl co dát Lásce. Jsem radostný, že smím stát před Ním a nést svůj dar, který je někdy ubrečený, někdy rozbolavělý. Jde tedy o to, jestli mi Pán stojí za to, abych žil, abych chtěl žít, abych chtěl žít tím, že se budu snažit překonávat, i když to nemá smysl, protože se mi nepodařilo dosáhnout nějakých těch vysokých stupňů dokonalosti, svatosti a teď už jich nedosáhnou. Já nemám naději, že se polepším. A stejně usiluji o to se polepšit, abych Mu udělal radost. A to je ta svoboda. Až teprve přijmu svou slabost, že nejsem k ničemu, a když to nesu radostně a když přijmu, že nikdy v životě jsem nic pořádného neudělal a už neudělám, ale mám to úsilí pomáhat žít druhým, nevzdávat se, tak to má smysl.

Naše slabost je nám dána jako pole, na němž máme růst. Nepochopení ostatními a náš hřích nám berou chuť do života. Každý život směřuje k určitému cíli. Tímto cílem je jednota. To, co nás rozkládá, pracuje proti jednotě. Společným kořenem našeho znechucení je má pýcha. Pýcha je největší hřích, protože nám brání v otevření se Pánu. Brání nám v přijetí sebe sama. Máme-li o sobě nějakou představu a druzí nás cítí jinak, prožíváme to jako křivdu a to nás znechucuje. Hřích nás pálí proto, že se stal zrovna nám a druzí nás viděli a podle toho nás hodnotí. A my nejsme svobodní a nedovedeme se přijmout. Uzavíráme se do sebe. Chováme o sobě lepší představu. Namlouváme si, že žijeme v nepravdivém světě. Jediná cesta je cesta pravdy. Přijmout sebe sama. Musím být pravdivý a tedy pokorný. Vlastně pravda je pokora. Také hřích musím vzít, přijmout, integrovat do své osobnosti jako kladnou hodnotu, abych došel k jednotě. Pán ví o mém hříchu a je ochoten ho obrátit v dobro, jestliže já se od hříchu odpoutám a budu milovat (srov. Ř 8,28). Je třeba si přiznat svůj hřích a přinést ho Kristu.

Hřích je zlo páchané na životě. Hřích vždy život, naši touhu po životě, otravuje. Člověk nese v sobě zlo, které napáchal a nevyzuje se z něho sám. Proto dobrota Boží nám vyšla vstříc a Otec poslal svého Syna na svět, aby vzal veškerý hřích na sebe. Náš hřích už nás neohrožuje, protože ho vzal na sebe Kristus. Stačí Mu ho jenom předat a děkovat za to, že v Jeho Krvi nacházíme vždycky smíření. Smíření s Bohem, s lidmi a smíření se sebou. A to je

právě ta integrace hříchu, že mi dává možnost prožít na vlastní kůži, jak potřebuji Boha, aby mě osvobodil od zla, které sám páchám nebo jsem spáchal, aby mě to nebrzdilo v rozletu za životem, abych si uvědomil, že v pokorné víře mohu přijmout smíření. Zakusit tak nekonečnost Boží dobroty a lásky, která se mi potom stane pramenem díky a chvály a stále objevujícím se zdrojem lásky. Jestliže hřích, který jsem v životě spáchal, mě pomáhá k tomu, abych víc miloval¹⁵⁴, potom je to z *exultet* opěvovaná vina blažená.

Pán Bůh se mě neptal, jestli chci žít. On je jednoduše Pán, a proto já jsem a jsem tu, dnes. Pán chtěl, abych já tu dnes byl. On je Lásky, a proto ten můj život je znamením Jeho lásky vůči mně i vůči druhým, které mi dal. Já jsem daný těm druhým, jako oni jsou daní mně. Bůh tím, že je Pánem života, chce být mým Ty. Já si uvědomuji svoje Já a poznávám ho teprve v dialogu s Ty. Uvědomuji si, že nejsem Ty, že jsem Já. Žiji právě z toho, že žiji pro Něho. Mám pro koho žít. Žiji jemu pro radost. Při zpytování svědomí se mám ptát, jestli On byl spokojený s mým dnem, jestli jsem splnil všechno to, co On ode mě v tom dnešním dnu očekával. Budu-li se stále v průběhu dne ptát svého Pána, co ode mne chce, celý den bude dialogem Já a Ty a bude modlitbou. Modlitba je prožívání vztahu. Nezáleží na slovech. Stačí prožívat si vztah: „Já jsem tu teď pro Tebe! Protože Ty jsi Pán!“. Kdykoli předstupujeme před Boha, je vždy Pánem, Pánem našeho života. Z tohoto vědomí vyplývá potřeba úkonu kajícího přede mší sv. Je to konfrontace s Bohem, s tím naším Ty, z jehož daru tento den prožívám, a proto mu ho přináším k proměnění. Moje láska k Pánu není větší než moje úcta. Úcta, ta bázeň Boží, je základem.

Pán chodil svatou zemí a vyvolil si koho chtěl. Svoboda, kterou mi Pán poskytuje, abych vyrostl ve svobodné dítě Boží, je v tom, že mi zjevuje mou cestu, kterou mi určil. Cestu k životu a ke štěstí. To je to Jeho povolání, zjevení nám určené cesty. A jde o to, abychom my ji přijali. Abychom se za ni zaangažovali tak, jak dovedeme nejvíc, protože je to dar Jeho lásky. Přitom tomu nemusím rozumět. Já mám věřit, že mě má rád, a proto si mě povolal. A toto povolání je povolání k lásce. I v manželství je tato cesta povolání k lásce. V zasvěcení je moje cesta podmíněna sv. sliby ve třech rovinách. V rovině majetku, tedy k časným dobrům, v rovině ve vztazích k druhým a v rovině mé vlastní, tedy mé svobody vůči pýše. Tyto tři podmínky jsou vlastně osvobození, protože do Božího Království nemůže vejít nic nesvobodného. Základní pojetí sv. slibů je opustit všechno, abych mohl být svobodný, abych mohl jít za Ním. Jde o svobodu srdce. A poslušnost je vzdát se své hlavy, aby nebylo po mém,

¹⁵⁴ Srov. L 7,47-48. Komu se víc odpouští, ten víc miluje.

ale po Jeho. Povolání je veliký dar lásky. On, Pán, se se mnou obírá už před začátkem času a setkal ty mé cesty s těmi druhými tak, že věděl proč a věděl co ode mě chce.

2.3.2 Znamení, jemuž budou odporovat. Svědkové radosti (srov. L 2,34)

Pro učedníky byl veliký dar, že směli být s Pánem. Tento vztah je formoval. Měli ho rádi, když opustili všechno. Bytí s Ním je naplňovalo. Nasbírali tu Jeho podobu, podobu Jeho lásky. Skutečnost, že jsme opustili všechno, znamená pro nás cestu ke štěstí být s Ním. Být s Ním to je ta ustavičná modlitba. Je to život v přítomnosti Boží. Je to prožívání velikého daru. Když jsem opustil všechno, smím být s Ním, protože On je tady pro mě.

Pán byl s učedníky a oni byli s Ním a On je učil naslouchat. Naslouchat Božímu Slovu. K tomu je potřeba se ztišit uvnitř, abychom jeho hlas nepřeslechli. Slovo Boží přichází tam, kde má otevřené dveře pokorou. A ta pokora se zase projevuje úctou k Božímu slovu. Božím slovem komunikuje Bůh s námi. Tedy nejenom my s Ním, On s námi.

Pán učil učedníky Slovo Boží slyšet a přijmout. A také jim to šlo těžko (srov. Mt 16,22). Bylo třeba hodně lásky, trpělivosti, času, aby pochopili, že Pán chce od nich jenom „Ano“. Vůči požadavkům. Jenom toto „Ano“ našeho srdce. Tomu nás On učí, abychom se Mu odvážili vydat. Božímu slovu, Lásce. Láska nemá hranic. Každá láska nás nakonec přivede na kříž, ukřižuje. Ale tím nás přivádí do života. Přivádí na vyšší úroveň života, když máme ochotu opustit všechno pro Ni.

Když učedníci byli ochotni opustit všechno, Pán byl s nimi, aby je učil naslouchat Božímu slovu a přijímat je. A to proto, aby byli znamením světu. I my máme být znamením světu. Znamením, že Bůh je láska. Stačí jenom uvěřit v lásku. Máme Mu být svědky. Proto si nás vyvolil. „Smíme stát před Tebou a můžeme Ti sloužit“ to jsou ta veliká slova Eucharistické modlitby. Být s Ním, aby toto bytí s Ním bylo zdrojem života a radosti. Být s Ním, abychom naslouchali Božímu slovu, protože toto Boží slovo je možná určeno pro ty druhé. Abychom dovedli pokorně čekat, až toto slovo Boží zazní v našem srdci. Abychom měli odvahu ho uskutečňovat. Abychom měli odvahu Mu za všechno děkovat. To je každá preface.¹⁵⁵

Pán byl předpověděný jako Ten, jemuž budou odporovat. Jako znamení Boží věrnosti. A Pán si nás vyvolil, abychom my byli tímto znamením věrnosti Boží. Poznáváme, že situace, ve které žijeme, je skutečně kosmický zápas mezi dobrem a zlem, životem a smrtí, Bohem a

¹⁵⁵ Citace Bernardova: „Je opravdu vhodné a spasitelné, slušné [...] abychom Ti vždycky a všude vzdávali díky, a jenom proto, že jsi s námi, že jsi Láska, jenom proto, že jsi nás vyvolil, abychom byli Tvým znamením [...]“

Satanem. Bůh poslal svého Syna a Ten přišel. On je dobrým pastýřem. Stará se o to, aby Jeho ovce měly všechno, co potřebují. Když jsou ovce uspokojené ve všech svých potřebách, jsou radostné a šťastné. Tedy všechno to, co prospívá životu, je spojeno s pocitem radosti, uspokojení, štěstí. Svět se snaží, aby člověka izoloval, protože potřebuje komunikaci. Izoluje ho strachem, hrůzou, nedůvěrou, zklamáním. Když je člověk takto izolovaný, dá se ovládat. Dá se hnát čímkoliv. Reklamou, násilím, demagogií, jakýmkoliv terorem. Dá se hnát tam, kam chce ten, kdo má moc. Aby člověk vlastně trpěl tím, že není uspokojený ve svých potřebách, aby je nemohl uspokojit. Štěstí je však nevyhnutelně spojeno s dobrem, protože dobro je život. O dobru, že je potřeba ho dělat, se nemluví. Všechno izolování jednotlivců, rozbití společnosti, vytvoření davu manipulovatelného je znehodnocení člověka, znehodnocení vykoupení. My nemůžeme vůbec nic sami ve světě dělat. Nic nedokážeme, jsme úplně bezmocní. Když tuto bezmocnost přijmu, když přijmu svou slabost, své omyly a svůj hřích a dám je Kristu, jsem silný Jeho silou. Máme být Kristem, který nese lidem ve své lásce naději na plný život. On sám nám ukáže, když Mu budeme naslouchat, jak toto máme naplňovat. Jenom mu nesmíme říct Ne. Nemůžeme zůstat pasivní nebo lhotejní v tomto zápase o vykoupení světa, v tomto zápase o život, který nám Kristus přinesl, zjednal a vykoupil svou smrtí. A dívat se na to, jak Satan ničí člověka. Ale nejedná se o člověka, ale o Krista, aby Jeho dílo bylo zmařeno, aby člověk mohl být nešťastný. Máme se držet Pána, máme být úplně svobodní a Jemu k dispozici, kdykoli bude chtít. Třeba jenom tím, že budeme, že budeme znamením, že existuje šťastný a radostný život, když člověk miluje, když věří v lásku. Všichni to mají poznat na naší radostnosti, která je důkazem, že všechny naše potřeby jsou uspokojeny.

2.3.3 Bůh Smlouvy

Člověk se člověkem teprve stává. Je to jeho životní úkol stávat se člověkem. Člověk, sám naprosto omezený, je otevřený absolutnu. Existenci člověka může uspokojit jenom kladný, pozitivní vztah. Láska k absolutnu. K absolutnímu Bytí, k absolutnímu životu, k Lásce. Absolutní Láska nechává člověku svobodu. Bůh přichází člověku na pomoc tím, že uzavírá Smlouvu s člověkem. Bůh uzavřel smlouvu s Noem, že už nezahladí lidstvo vodou, potopou (srov. Gn 9,8-11). Zavázal se Abrahamovi smluvně, že rozmnoží jeho potomstvo (srov. Gn 17,2), v kterém požehná všem národům a že tomuto potomstvu dá zemi (srov. Gn 17,8). Zavázal se Mojžíšovi, skrze Mojžíše Izraeli, vyvolenému lidu starozákonnímu, že to bude jeho lid (srov. Lv 26,12), když budou zachovávat Jeho vůli. V Ježíši uzavřel s člověkem

a s lidstvem novou smlouvu a věčnou (srov. L 22,20). Bůh uzavřel s člověkem a lidstvem smlouvu a člověku dává svobodu, aby se k Němu mohl obrátit zády. Touto smlouvou zavazuje tedy Bůh jenom Sám sebe, že se nikdy neodvrátí od člověka a lidstva a života tohoto lidstva, že ho vždycky povede, že kdykoliv se člověk obrátí od života a od Boha, vždycky zase najde otevřenou náruč Božího milosrdenství a novou šanci. Je to smlouva, že Bůh dokončí dílo stvoření v tom svém Království, které zbuduje, v tom svém stvoření (srov. Zj 21,5). Boží věrnost je nám jistotou, že všechno nám obrátí v dobré, když Ho budeme chtít mít rádi, když se ho budeme držet (srov. Ř 8,28). Naše víra je to vítězství, které přemáhá svět. Když se obrátím na Boha smlouvy, najdu pokoj i radost v soužení, protože On je věrný. Mám jistotu v Boží smlouvě, že Bůh vyhraje. A vyhraje tím, že Jeho láska je bezmezná. Moje síla je v tom, že přijmu svou bezmocnost, nemohoucnost, své nic ve víře v sílu lásky.

2.3.4 Emanuel

Bůh se ohlásil skrze proroky jako Emanuel (srov. Iz 8,10) a když se naplnil čas, poslal svého Syna, aby skutečně byl s námi. On je Emanuel. S námi Bůh (Mt 1,23). Vtělený. Být s námi za jedno v slabosti lidské, abychom nikdy nebyli sami. On je s lidstvem přítomný v každé době, ve víře své církve. Církev je právě Emanuel, s námi Bůh. V ponížení lásky. Protože není žádný hřích a není žádná špatnost a není žádná zrada, která by se nenašla v Církvi. Protože Církev je znamením nekonečné lásky Boží k světu. Tam v té všelidské slabosti, která je všem na obtíž, vidíme zmarnění Kristovo. On vede výš k životu. Bůh – Kristus jde dějinami, špínou dějin a přesto všechno drží věrně svou Smlouvu, že člověka neopustí. Člověk i lidstvo bude překonané tou nekonečnou Boží láskou. Tento Emanuel je v církvi přítomen ve víře společenství, které živí svým Tělem a svou Krví, svým Duchem. On je hostitelem. Nechce od nás nic, jenom zájem, abychom měli odvahu přistoupit k Němu a vzít účast na této hostině lásky. Dává nám svou lásku nejtěžším, největším způsobem (srov. Mt 26,26). A v nás vyvolává pocit povinnosti odpovědět láskou. Tímto chlebem sytí i sjednocuje. Protože každé tělo přetváří přijatý pokrm v sebe, tak tento pokrm přetváří nás v Božího Syna.

2.3.5 Bůh Zaslíbení

Bůh smlouvy je Emanuel. Bůh s námi. Prvně oslovil Abrahama a Abraham odpověděl na výzvu tak, že se stal otcem věřících. Je praotcem vyvoleného národa (srov. Gn 17,4) i

praotcem těch, kteří uvěřili. Praotec pro semitské myšlení znamená nejenom začátek řetězu těch pokolení. V praotci jsou obsaženy všechny generace jeho potomků. Abraham nám nabízí svou víru, abychom do ní vstoupili, abychom uvěřili vírou Abrahamovou. Je to víra v Boha osobního, který je osobním Ty Abrahamovi, Izákovi a Jakobovi. Dále je to Bůh zaslíbení. Abrahamovi zaslíbil syna, zemi, potomstvo a v tom potomstvu požehnání všem národům.¹⁵⁶ Abraham chodil po zemi, o níž věřil, že ji dostane v dědictví ve svém potomstvu. Neměl ještě syna. Ale věřil v zaslíbení a ve věrnost Boží. Když konečně dostal syna, když ho trošku vychoval, tak dostává příkaz ho zabít, obětovat (srov. Gn 22,2). Aby se musel rozhodnout, jestli jde za Božím zaslíbením, nebo jestli mu stačí zaslíbení. Zaslíbení, které dostal uskutečněné v tom svém synu. A Abraham jde, mlčí. Jde vedle svého syna. Tři dny (srov. Gn 22,4). V tomto napětí se konala jeho víra. Stále ještě mohl couvnout. A Hospodin nechal prožít hrůzu spoutaného Izáka z napřaženého nože (srov. Gn 22,10). Až tak daleko šel Hospodin. Toto je víra Abrahamova, v které se dostalo zaslíbení požehnání všem národům. Tohoto Boha Abrahamova, Izákova a Jákobova (srov. Ex 3,15) se potom dovolává Mojžíš, když má vyvést a shromáždit Boží lid. Tento Boží lid je shromážděn, vybírán a tříděn podle víry. Jenom ti, co uvěřili a opatřili si beránka (srov. Ex 12,3.5) a potřeli jeho krví veřeje (srov. Ex 12,7), jenom ti byli započtení do Božího lidu, který vyšel do neznáma. O tuto víru Izrael bojuje stále. Slíbil pod Sínajem, že bude zachovávat všechno¹⁵⁷ a Bůh slíbil, že bude jejich Bohem a oni zvláštním lidem.¹⁵⁸ A tento Boží lid těžce bojoval o svou víru. Kolikrát se chtěl vrátit do otroctví, než takto věřit až na doraz. Bůh se ukázal tak věrný. Svůj lid dovedl přece do země zaslíbené. Neměli nikoho než Hospodina, který je chránil a kterému věřili, že jim dá Toho, kterého slíbil a v kterém budou požehnány všechny národy. A my jsme vstoupili do této víry Abrahamovi, protože je praotcem naší víry. Očekáváme, že na nás splní svá zaslíbení. Už se nám dostalo naplnění zaslíbení v Ježíši Kristu. On sám však je dalším příslibem nové budoucnosti, nové země, nové společnosti, nového tvorstva. Putujeme, abychom si uvědomovali, že jsme jenom cizinci a poutníci. Putujeme tak jako naši předkové ve víře Abrahamově. Jdeme vstříc budoucnosti, na níž spoléháme, protože Bůh je věrný. Víra Abrahamova není jen vírou, ale i nadějí a láskou. Věříme, že Bůh je věrný, že nás má rád, a proto je naší nadějí, že splní své slovo. Splní své slovo, právě proto, že my Mu věříme, že nás má rád a že my Ho milujeme. V této víře nový lid Boží je sjednocený. Touto vírou vlastně

¹⁵⁶ Srov. Gn 17,2.8.19.

¹⁵⁷ Srov. Ex 24,7; 19,8.

¹⁵⁸ Srov. Ex 19,5-6; Lv 26,12.

zpřítomňuje Krista, ztělesněnou Lásku Boží, v dnešním světě. Vírou Abrahamovou. Jdeme světem, který je celý proti nám, tak jako byl proti Pánu a jako byl proti Abrahámovi, chránění jenom Bohem, Božím slibem, Boží věrností. Jdeme světem, abychom byli svědky věrnosti Boha, abychom světu ukázali, že život má největší smysl v lásce a že Bůh jako Partner člověka a lidstva nás spolehlivě dovede k životu. Nemůžeme zahynout, protože zahyne jenom ten, kdo se odvrací od víry, že ztrácí naději, kdo odvrhl lásku. My věříme vírou Abrahamovou vyzkoušenou desítkami generací.

Bůh je oslavován tím, že Mu člověk věří, že všechno od Něho očekává, od Něho doufá, protože věří v Jeho lásku a tím svou lásku projevuje. V žalmech jsou zkušenosti ve věrnosti Boha, který je zárukou, který se nemění, který je stále týž. Vyprávím-li o velikých skutcích Božích, utvrzuji sebe v té víře ve věrnost Hospodinovu, tu svou víru komunikuji druhým, kteří mě slyší velebit Boha za Jeho veliké skutky. Oslavuji Boha, sjednocuji vlastně všechny v Jeho chvále a vytvářím společenství. Svátost smíření může být v budoucnu slavena jako bohoslužba. Vyznávání lidské slabosti ve svátosti smíření by se tak stalo normální pro všechny přítomné lidi, aby velebili veliké skutky Boží. Sdílením víry, víry Abrahamovy ve věrnost Hospodinu, přispívám k budování společenství.

2.3.6 Syn Člověka – Nový Izrael

Dlouho Bůh vychovával člověka a jeho myšlení proroky k tomu, aby byl člověk schopný přijmout tajemství Boha. Když přišla plnost času, poslal Bůh svého Syna (srov. Ga 4,4). On přichází a zjevuje se jako Bůh Smlouvy, který věrně trvá na daném slovu, že dovrší své dílo stvoření, vlastně zbožštění světa. On sám se nazývá Synem Člověka (srov. Da 7,13). Syn Člověka znamená nový Izrael oslavený v Kristu. Proto On tímto termínem vztahovaným na sebe, upozorňuje na souvislost s tou definitivní podobou stvoření, na níž přišel vlastně pracovat. Jeho zjev je přihlášením se k tomuto dílu stvoření, které chce Bůh za každou cenu dokončit ve zbožštění světa. Mohu říkat, že věřím, protože vidím, že Bůh pokračuje, že mě vede životem a vede k Životu, k této nové budoucnosti. Kristus se vydává do rukou zlých lidí. A když to zvládne přijmout v té své lidské přirozenosti, je to proto, že věří ve vítězství Boha. Ví, že toto Jeho nesmyslné utrpení má veliký smysl, protože je projevem lásky a dává nám jistotu, že my můžeme žít láskou a toto dokázat v síle Jeho Ducha a že pro nás je otevřeno Božství, božský život. A Ježíš nám zjevuje i tajemství člověka. Člověk nesnese vedle sebe příliš dobrého člověka. Ježíš musí zemřít, protože je příliš dobrý.

On to dovede přijmout, a tak vítězí, překonává zlobu, kterou neseme v sobě a překoná ji i v našem srdci, pokud o to budeme stát.

My přes svou omezenost, hloupost, nedobrotu, slabost, hříšnost jsme schopni přijmout Boží život. Pán přišel a takto se vydává v Evangelii lidem za předmět víry. Ukazuje, že je něco velikého v Jeho osobě, co není dosažitelné jinak než vírou. Vírou Abrahamovou ve věrnost Boží, která pomáhá překlenout nepochopitelnost až kam rozum nedosáhne.

Kontemplace je nejvlastnější modlitba. Dětský údiv nad nepochopitelností světa Božího, do něhož já jsem zván skrze Krista, abych i já byl, už tady žil věčným životem.

2.3.7 Víra v Boží lásku je základem Božích darů

Za životem, který se nám nabízí v Kristu, je možno jít jenom vírou. Vírou, že Boží Láska nám připravuje novou budoucnost. Křest je dar Boží, který dostávám, když věřím, když se otevřu vírou v lásku Boží. Bůh, když zjevuje svou lásku člověku, který na ni věří, tak mu dává svého svatého Ducha a ten ničí zlo, které kdy v člověku vybuchelo. To je to nové stvoření, které se v nás samotných odehrává vírou v lásku Boží. Křest nás zbavuje veškerého hříchu, protože je přijetím Ducha sv., který nesnáší zlo. Toto zlo se rozplyne před tváří Boha, Ducha svatého, který přichází k nám do duše. My dostáváme nový život, život Ducha sv., Ducha Ježíšova a všechno to staré pominulo. Tím dostávám i adoptivní Boží synovství. Stávám se dítětem Božím. Dítětem, které má růst v lásce. Toto všechno se uskutečňuje jenom za předpokladu, že věřím, že věřím v odpuštění, že věřím v lásku Boží, která mi dává nový život. Smíření s Bohem právě pro mou lidskou slabost si mohu prožít vždy znovu ve svátosti smíření. I svátost smíření, svátost obnovy, je darem, který si nemohu zasloužit. Zasloužil mi ho Ježíš a já ho mohu přijmout jenom když věřím. Nezáleží na tom, jak podrobně se vyznávám, ale jak věřím. Má úzkostlivost má být zaměřena na to, jestli mu opravdu věřím, že mi chce odpustit všechno a že mi může odpustit. Může mi odpustit, protože je Pán Bůh. Chce mi odpustit, protože za mě zemřel. Proto to moje vyznání mi pomáhá k pravdivosti. Toto jsem já, Pane, ale já Ti věřím, že mě máš rád takového, jaký jsem. Já Ti věřím, že Ty mě očistíš (srov. Mt 8,2). Jde o to přijmout svou bídu a vyjádřit lásku k Bohu, lásku Boha k nám. Vyjádřit tedy víru v lásku Boží. On mi dá svého Ducha, který mě obnoví. Svátost smíření je oslavou Boží lásky, která se sklání a novým činí všechno.

Ve křtu je základ nového Božího lidu. Víru musíme nějakým způsobem komunikovat, aby byla naším společným zážitkem a tedy i výrazem i poutem jednoty. Víra se projevuje v tom společném, komunitním životě, radostným šlapáním za Kristem k tomu stále většímu

ochuzování, které je podmínkou k naplnění novým životem. Život Boží v nás musí růst, abychom my vůbec byli lidmi, abychom lidsky žili. Věříme tou vírou Abrahamovou, že Bůh své dílo v nás dokončí. Když беру tu společnou bídu a přináším Mu ji, stavím-li se k ní pozitivně, je to bohoslužba. Je to radostné vyjádření naší víry v lásku, která se nedá ničím odradit, protože se zavázala smluvně, že nám bude vždycky k dispozici.

Řeholní zasvěcení je dar, kterého se nám dostává bez naší zásluhy, jestliže jsme uvěřili v lásku Boží, které chceme dát odpověď. Nový život, který nám byl dán ve křtu, je ještě zdůrazněn v řeholním zasvěcení, kdy já opouštím všechno vědomě a dobrovolně a přijímám na znamení nového života nové jméno. Řeholní zasvěcení je cesta k novému životu. Mé řeholní sliby nejsou samoúčelné. Sliby nás mají formovat, mají nám pomoci ke svobodě, abychom mohli bez zatížení nějakým tím balastem jít vpřed, ne sedět ve stínu lípy. Jednota vzniká společným putováním, při kterém jeden potřebuje druhého. Jednota je vlastně ukazatelem opravdovosti našeho putování, opravdovosti naší cesty vpřed. Nejsou-li lidé schopni se dát, nejsou schopni lásky. My jsme dali té řeholní rodině svůj život, protože pro nás představuje Krista, který nás vede životem. Když jsem dal svůj život Kristu, nemám na nic nárok, jenom na to věřit, že On mě má rád, že se o mě postará a všechno, co mu dám, mi vlastně vrátí stonásobně, i když jinak než já očekávám. Sliby jsou odlehčením, abych já mohl radostně jít za Boží vůlí tak, jak ji poznávám ve svém svědomí i řádu, do kterého jsem byl postaven. Znamená to přijmout danou situaci a nechtít nic pro sebe. Chtít se dát. Věrnost Boží je právě v tom, že nám sáhne na to, co se nám nechce dát. Máme Mu tedy věřit, že nás má rád a užívat všeho, co nám nesebere, s radostí a vděčností. Vezme nám v první řadě to, na čem nám nejvíce záleží. Mám mít odvahu mu to dát radostně, protože je to projevem víry v lásku a projevem mé lásky a naděje. Je to ta víra Abrahamova, že i když budu obětovat toho Izáka, dostanu víc, protože mi záleží víc na Pánu než na zaslíbení. Nemusím tedy mít žádné těžkosti ani se svými bližními, protože se na ně mohu spolehnout, že mě svléknou z kůže. Nemusím dělat žádné velké předsevzetí o hrdinském sebe záporu a umrtvování. Já Mu ten svůj život dal a čím víc mi ho bere po těch kapkách, lžičkách, tím blíž jsem vlastně svému cíli. Když je pro nás náš řeholní život neúnosný, je to proto, že nejsme upřeni k svému cíli.

2.3.8 Cesta kenose Ježíšovy

Učedníci smějí být s Pánem. Jeho přítomnou láskou jsou vychováni, aby své světské chápání proměnili v chápání Boží, v chápání Božích tajemství. On je vede k tomu, aby přijali a pochopili, že Syn Člověka musí být zavržen, odsouzen, zabit, poplíván a že musí vstát

z mrtvých. On je připravuje na to, že se všechno toto musí naplnit. Učedníci měli pochopit, že Bůh je Pánem, že je Tajemstvím lásky vůči člověku a oni jsou vyvoleni k tomu, aby toto tajemství zvěštovali svou osobou, svým životem a svou smrtí. Jsou pozváni za svědky. Musí vidět, jak dílo Ježíšovo se hroutí. Všechno je zničeno. Je to zkouška jejich víry v lásku. Ježíš chce, aby Ho přijali zničeného, aby i oni přijali s Ním Jeho zmar, aby dali přednost Otcově vůli před svým strachem, před strachem o sebe. Mají se vypracovat k tomu, že Ježíš jim stojí za to, aby všechno opustili, byli bití, pronásledováni, honěni po celém světě a nakonec zabiti, i když, pozorováno lidským zrakem, z toho nic nebudou mít a nemá to smysl.

Smysl našeho povolání je v tom, abychom následovali Ježíše, protože má člověka rád. Byli ochotni jít za Ním jako ti učedníci, kteří říkali, že zemřou s Ním.

2.3.9 Lid Boží

Vyvolený národ, který uzavřel svou Smlouvu s Hospodinem pod Sínajem, vycházel z dvanácti Jakobových synů a byl shromážděný na základě víry. Víry v Beránka Velikonočního, víry v Boha Abrahamova, Izákova a Jakobova. Bůh dal skrze praotce zaslíbení, že jim, egyptským otrokům, dá zemi zaslíbenou. Každým rokem slavili Velikonoce, Pesach – přejítí Hospodinovo a vysvobození z otroctví egyptského. Prožívali si tak věrnost Hospodinovu. V této oslavě Velikonoc národ jako takový nacházel a obnovoval svou identitu. V minulosti, která byla připomínána, ale i vždycky ještě s eschatologickým zaměřením, že Hospodin splní to, co slíbil. Proto dějiny Izraele jsou stálým očekáváním toho, že Bůh se projeví jako věrný, který stojí za svým slovem.

Izraelité byli v Egyptě, aby se naučili nejprogresivnějšímu hospodaření, zemědělství. Potom měli být Božím lidem, teokracií. Bůh jenom propůjčil jednotlivým kmenům zemi. On byl Pánem. Když nezachovávali Zákon, On je potrestal babylonským zajetím, kde se naučili peněžnictví. Nemohli se totiž vzhledem ke svému počtu uživit zemědělstvím. Dávalo jim to možnost, aby obstáli kdekoliv, protože každý je potřeboval jako finančníky. Došlo k jejich několikanásobnému rozptýlení po celém světě. Shromažďuje je v jedno víra ve věrnost Hospodinovu. Proto nesplynuli s okolím. Na nich spočívá požehnání a jsou znamením věrnosti.

Když si Ježíš volí dvanáct apoštolů, nejde Mu o politickou moc. Volí si obyčejné rybáře, nevzdělané lidi, kteří nemohou mít žádné aspirace k vládě. On je vychovává, aby je dovedl k tomu, že věří ve věrnost Boha. S těmito dvanácti se vrací do srdce svého národa, který Ho odmítá, aby slavil velikonočního Beránka. Při poslední večeři se sám stává

velikonočním beránkem, v Jehož krvi dochází osvobození člověka vírou a vytváří se nový lid Boží. Tento lid je silnější, čím méně má moci. Záleží na víře v lásku Boží, v té Abrahamově víře. Nový lid Boží má své centrum u stolu Poslední večeře, v tajemství Eucharistie. Je to lid, shromážděný vírou kolem Ježíše v Eucharistii, jehož největší síla je v tom, že nemá nic než právě tuto víru v Jeho lásku. V novém lidu Božím je shromážděna veškerá lidská slabost i hříšnost, aby svět nikdy neztratil naději, protože všechen hřích už je usmířen Krví Beránkovou. Stačí jenom přijmout smíření, přijmout Eucharistii, přijmout vírou Krista a Jeho Ducha.

Kristus vykupuje člověka, přináší mu život, Boží život. Sám je jako člověk smrtelný. Volí si tedy svých dvanáct a v nich zakládá nový lid Boží, který by mohl stále procházet dějinami a vydávat svědectví, že Bůh je Emanuel, s námi Bůh. Zakládá nový lid Boží, aby mohl brát veškerou lidskou slabost a hřích na sebe a překonávat ji láskou. Boží láska triumfuje nad hříchem a zlem tím, že ho bere na sebe. On si vyvolil to, co je nic, co je slabé, aby zahanbil to, co ze sebe něco dělá. Máme poděkovat za to, že jsme drceni, protože tím nás Pán sám připodobňuje sobě, žije v nás, bere na sebe hřích dnešního světa, aby ho překonal. Církev je pro svět znamením nekonečné lásky Boží, která se viditelně projevuje v té negaci, kterou přijmu. Ať je to hřích, bída, sociální nespravedlnost. Pán vede lid, aby nespolehal na nic jiného než na Něho. Vede lid, aby dovedl všechno přijmout a láskou proměnit. Potom v té chudobě vidíme veliký Boží dar (srov. Mt 19,30). Církev má být znamením milosti, která se zjevuje v té největší bídě. Milost se zjevuje nejmarkantněji odpouštěním. Odpouštění přináší smír. Mým ideálem má být, abych byl poslední z lidí, protože potom jsem nejbliže Pánu, který se stal posledním z lidí. Mám svědčit o tom, že Bůh je Emanuel. Máme být vodou, která všechno obmývá, na nic nereptá a vždycky padá a vyhledává to nejnižší místo. Sestra voda.¹⁵⁹ A je právě proto dárkyní života.

Církev je pokračováním života Ježíšova v tomto stvoření a zjevuje věrnost Boha na nevěrnosti člověka. Zjevuje nekonečnost Boží milosti, která se projevuje v odpouštění. Protože jsme církví, tělem Pána, máme pokračovat v úkolu nést bídu světa a na ní zjevovat milostí přítomnost Emanuele. Milost se nejvíc projevuje v odpouštění. Odpouštění je milost, milost je láska a láska je jednota. Proto v Kristu se vírou na nové rovině zjevuje jednota lidstva, daná Božím darem. Jednota světa má zjevit aktivitu Boha, který přichází, aby všechno svou láskou objal a všemu dal odpouštění. Přichází, aby každému člověku dal Ducha svatého skrze svátosti, skrze Eucharistii, aby se všichni stávali Kristem a v Něm došli jednoty. A

¹⁵⁹ Srov. Františkánské prameny I., Chvalozpěv stvoření, Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1999, 76, FF 263.

v této jednotě, aby se zjevila velikost Boha. On nepřišel soudit, ale spasit. Spása je pomoc. Přišel pomoci plnému životu (srov. J 1,16). Jeho láska předchází odpuštění. Protože On všechno vzal na sebe, dal základ jednotě. Společná bída je pro nás prostorem, na němž máme prožívat vzájemné odpuštění a v tom odpuštění zase jednotící sílu lásky Boží. Odpustit člověku opravdu dovede jenom Bůh, který všechno to špatné ničí a promění v dobro. My jsme povoláni, abychom člověku přinesli svobodu Božího dítěte. Tato svoboda spočívá v tom, že ho učíme přiznat svou slabost, svou chybu a přinést ji Kristu k proměnění. Učíme člověka věřit, že je to On, který nás vede životem a že nás vede za Životem. Nemá nám záležet na tom, na čem záleží světu, jinak budeme ovladatelní. Musíme člověku dokázat krásu života z lásky, která věří, že Bůh je Otcem a může se postarat o všechno, když mu věřím. Základem lásky je přítomnost Ježíšova Ducha. Vytváří jednotu Jeho tajemného těla, kde všichni nesou společnou bídu i bídu celého světa. Za ní vlastně nabízejí svůj život na smír jako odpověď Boží Lásce jménem světa. Společně tedy neseme bídu světa a jeho hřích k odpuštění. Protože sami odpouštíme, prosíme, aby i Bůh odpustil i nám, tj. lidstvu, a to proto, aby nás mohl použít při budování svého Království. Jde o Boha, aby On byl oslaven. Bude oslaven skutečností nového stvoření Božího Království, kde bude všechno sjednoceno v Ježíši Kristu, v Jeho oslavě. Samo stvoření bude oslavou Božího vítězství, vítězství Boží lásky. On chce, aby krev, kterou On za nás za všechny prolil, nebyla prolita nadarmo. Jednota je sjednocující proces láskou, která vychází z víry, z víry Abrahamovy ve věrnost Hospodinu, že sami nemůžeme nic.

2.3.10 Naše vyvolení má být písní chvály a díky

Jenom skrze vtělení Božího Slova může božský prvek pronikat do stvoření, jenom skrze církev, která je tím Kristem, žijícím ve víře svého vyvoleného lidu, může toto lidstvo pozvedat až k důstojnosti Syna Božího. Máme tedy být pokračovateli vtělení. Máme být pokračovateli v tomto mostě, kterým přechází Boží život do lidstva a lidská bída se mění v oslavu Boha láskou. Neseme svou bídu, svou slabost, osud lidstva se všemi lidmi proto, abychom byli ústy tvorstva a chválili Boha a Jeho lásku za to, že se stará a vede člověka k plnému životu. Máme být modlitbou. Modlitba je pozdvižení mysli a celého našeho bytí v úžasu, v díku, v chvále vůči Bohu a Jeho tajemství. Náš život má být modlitbou chvály a díky. Záleží na tom, abychom modlitbu žili, abychom chtěli být písní chvály a díky tvorstva. Musíme tedy mít kladný postoj k člověku, k době, k lidstvu, k jeho slabosti i k jeho hříchu. Musíme to všechno unést. Nežijeme pro sebe, ale žijeme pro Boha. Největší tragédie je, že

Láska není milována.¹⁶⁰ My jsme této Lásce uvěřili. Svými sliby jsme vyznali, že Láska stojí za to, abychom jí dali všechno. Pán nás nechává, abychom platili chválou Boží dluh lidstva a tvorstva. Náš život má být modlitbou a máme žít v živém vztahu k Božskému Ty. Máme se mu dát do rukou a myslet jenom na to, co On od nás chce. Mám se starat na prvním místě o Boží Království a On se postará o všechno ostatní. Má to být pro mě míra, kterou používám v hodnocení všeho.

Aktivní mlčení je atmosférou, v níž stojím před Bohem. V mlčení se tvoří vztahy k Bohu. Kolem osoby, která patří na Boha, se vytváří něco posvátného. Modlitba je jako ten živý vztah tvorstva, které je v nás zastoupeno naší bídou.

Jsme Pánovi pro radost. Jedná se o aktivní postoj k životu. On má radost z toho, jak bereme tu svou nedokonalost. Když chci, abys měl Pane radost, tak se na Tebe také musím usmát. Přemýšlím, jak a v čem bych Ti mohl udělat radost. Pán se nedá nikdy zahanbit naší velkodušností. Láska žije z drobných pozorností, ne z velkých skutků. Proto Pánovi dělám radost a děkuji za jeho drobné pozornosti jménem lidstva a moje srdce se rozšiřuje.

2.3.11 Bolest a utrpení je pramenem radosti

Bolest a utrpení je dar a příležitost nám daná, abychom vyrostli ve víře. Bolest nám dopomáhá k mnohem hlubšímu chápání života i lásky i víry. Máme pozitivně vzít i to, co bolí, utrpení i vlastní smrt. Máme to vzít a proměnit, abychom žili plný život. Bolest a utrpení dovedu vzít a nést, když jsem celou vůlí napřažen k někomu, jemuž to přináším jako dar, nebo za něhož to přináším jako dar. Zvládnutí bolesti má být projevem lásky. Láska směřuje ke ztotožnění. Láska nechce žádná pravidla. Láska chce žít život toho druhého a chce žít s ním. Panna Maria přichází, aby mohla jít se svým Synem, být svědkem Jeho utrpení, snášet je s Ním a mlčet.¹⁶¹ Až my budeme postaveni do temnoty a bolesti, Pán na nás bude žádat službu Mariinu. Stát pod křížem a mlčet. Nikdy nebudeme trpět tak jako Panna Maria (srov. Pl 1,12), protože nikdy nebudeme tak milovat. Když dovedu bolest vzít s láskou, bolest se mi stává pramenem síly a radosti v lásce. To, co dovedu dát z lásky a to, co mě zároveň bolí, je obohacím.

Máme bytostně poznávat Boha a Jeho lásku. Láska se poznává jenom láskou. Život se žije vztahy. Máme si vybudovat pozitivní vztah k životu, k našemu prostředí, k Bohu.

¹⁶⁰ Srov. „O Amor, devino Amore, Amor, che non è amato! [...]“ Jacopone da Todi: Lauda 39.

¹⁶¹ Srov. čtvrté zastavení křížové cesty.

Nezůstane nic z toho, co mám. Zůstane to, co jsem vzhledem k Bohu, k bližnímu, k sobě. Vzhledem k sobě to znamená přijmout se a dát se. Smysl vnitřní modlitby je naučit se být s Pánem, aby nám s Ním bylo dobře, aby nám bylo dobře v prožívání lásky, kterou vnímám a kterou mohu opětovat. Proto to zraní je pro nás moc důležité, abychom pak měli po celou věčnost co dělat. Musím se tedy naučit brát sebe a dávat sebe jako dar. Musím se naučit přijímat druhé takové, jací jsou a přijímat je jako dar Boží.

2.3.12 Panna Maria

Panna Maria dala život Pánu. Její základní postoj je Fiat (srov. L 1,37), tedy pozitivní zaangażování se za život jako takový. Konkrétně za život Jejího Syna, který je Synem Božím. I když tomu vůbec nerozumí, má s tím jenom starosti. Zpočátku se projevují v tom, jak se to stane (srov. L 1,34), jak se to dozví sv. Josef (srov. Mt 1,20). Nakonec jde se Svým Synem a mlčí. Jde s Ním, protože ho miluje. Je Mu k dispozici. Když s Ním odstála těžké hodiny pod křížem, dostane nás v Janovi za děti (srov. J 19,26-27). Nikdo se jí neptá, jestli s tím souhlasí. Musí to brát, i když neví, co to bude všechno znamenat. Je ve slávě svého Syna, a přitom má mateřský vztah k církvi, k lidstvu, k člověku jako jedinci. Má strach o život svého Syna v církvi, v lidstvu i v nás. Tíhu, kterou působí mateřská láska, nese v sobě i v tom svém oslavení. Láska vždycky bolí. Láska se vždycky prokazuje jako pravdivá až na kříži. Její děti mají k Panně Marii vždycky volný přístup, protože miluje a má vždycky pro ně čas a pochopení. Je spoluvykupitelkou, protože spolu se svým Synem nese všechnu slabost i hřích člověka. Stává se naším útočištěm a nadějí.

Vy máte pokračovat v jejím mateřském poslání. Máte dorůst do té velikosti, důstojnosti i bolesti Jejího mateřství. V tom můžete plně prožívat své ženství a být plně člověkem. V mateřské lásce nést ve svém srdci celý svět ke Kristu. Zaangažovat se za lásku, za život. Máte být Marií, matkou Kristu přítomnému v lidstvu, které o Něho nestojí. Máte Ho tak jako Maria nosit pod srdcem, mít o Něho starost, občas s Ním prchat do Egypta, vstupovat do nejistoty, co bude dál. Máte tak jít dnešním životem světa v tom Mariiným Fiat, ve kterém se otvírá Ona i vy vůli Boží. Svůj intimní mateřský vztah ke Kristu máte zrodit svými slzami a svou krví v dnešním světě. Vždycky je snazší trpět sám než vidět toho, koho miluji, jak trpí. Proto bolest, která se odehrávala v Mariině srdci, byla bolestí, které nebylo rovno. Byla to bolest lásky, která nemohla pomoci svému Synu. Proto Maria je s Ním nejenom pod křížem, ale i v Jeho slávě. Záleží jí jen na tom, aby s Ním byla kdekoliv. Proto chodí světem a žebra o lásku pro svého Syna.

2.4. POROVNÁNÍ OBOU TEXTŮ, KONKLuze

Text exercicií Tajemství člověka pochází z roku 1984 a v provinčním archivu existují přepsané čtyři verze, dvě z března a dvě z července tohoto roku. Zde je však hodnocen text, který byl publikován, a to až roku 1995. Jde zřejmě o úpravu textu, jsou vybrány čistě promluvy, zatímco jeden ze čtyř původních prepisů obsahuje i homilie ze mší svatých, promluvy z adorací, z křížové cesty, podobně jako prepis exercicií Tajemství Boha v lidstvu. Obsah duchovních cvičení Tajemství Boha v lidstvu uvedený na začátku této bakalářské práce ani jejich následný popis tyto zapsané promluvy při mši, křížové cestě a adoracích nezmiňuje.

Z toho také vyplývá, že v publikovaném textu Tajemství člověka jsou myšlenky podány přehledněji a srozumitelněji, měly čas ještě dozrát. Díky lepšímu uspořádání je čtenář lépe vtažen do děje. U textu exercicií Tajemství Boha v lidstvu jde o bezprostřední prepis z magnetofonové pásky, věty jsou dlouhé, někdy těžko srozumitelné. Přesto text Tajemství Boha v lidstvu jakoby obohacuje text Tajemství člověka a doplňuje, takže je možné je dokonce považovat za snahu o vytvoření kompletního celku.

Tajemství člověka je určeno širšímu okruhu posluchačů, je více „základem“. Tajemství Boha v lidstvu je zaměřeno více do hloubky vzhledem k řeholnímu zasvěcení. Z obou exercicií je cítit přátelský až blízký vztah k posluchačům.

Pokud jde o dobu vzniku a okolnosti, nelze prakticky dělat rozdíl mezi dobou totality a jakoukoliv jinou dobou, text směřuje k jisté nadčasovosti. Pouze v druhých exerciciích je několik zmínek k aktuální společenské situaci, například: „[...] když vidíme ty snahy nejenom kněží, ale i biskupů obstat a odtrhnout se od Říma v těch vlasteneckých církvích od Prahy až po Peking. A když uvnitř církve jsou na druhé straně zase ty tendence objevující se v teologii osvobození, která přejímá marxistickou ideologii.“¹⁶² „[...] mnohde jinde, kde křesťan nemůže se přihlásit [...] nemůže vstoupit do strany, a kdo není ve straně, nemůže být na nějakém vedoucím místě [...], na vysokou školu se nemohou dostat lidi z takových rodin.“¹⁶³ V Tajemství Boha v lidstvu Bernard používá příklady ze současného života.¹⁶⁴

¹⁶² ŘÍSKÝ Bernard: Tajemství Boha v lidstvu, 57.

¹⁶³ ŘÍSKÝ Bernard: Tajemství Boha v lidstvu, 64.

¹⁶⁴ Např. při vysvětlování toho, že se všude podporuje vědění a poznání, a o dobru, které je potřeba dělat, se nemluví, Bernard uvádí: „[...] mě úplně konsternoval asi čtvrt hodinový program v televizi o tom, jak je potřeba zajišťovat majetek socialistický, a jak a kdo je za to zodpovědný, co je třeba dělat. A nikdo neřekl, že se nemá krást. A druhý takový drastický příklad ze školství nějaký výnos. Protože v osmých třídách už jsou žákyně těhotné, proto očkování proti zarděnkám se překládá do šestých a sedmých tříd“ (str.22). Nebo jiný příklad jak se dotkla milost Boží člověka a jak ho proměnila: „[...] Armáda spásy v Praze u Jungmanna. Udělali kolečko a potom vystoupil nějaký ten kapitán nebo major nebo jakákoliv hodnost, oni používali vojenských, aby to přitahovalo. A vyprávěl o tom, jaký byl hříšník, zpustlík a jak se ho dotkla milost Boží a jak ho proměnila. Zdalo

Dále je dobré upozornit na skutečnost, že na obou duchovních cvičeních je patrné Bernardovo vycházení z fundamentální teologie, kterou vyučoval v tajném františkánském studiu za totality. Od fundamentu se dostává ke konkrétním jednotlivostem, od teorie k praxi, od zamyšlení k použitelnosti.

Jinak se v obou duchovních cvičeních objevují termíny z filosofie (např. poznání, tvůrce, člověk, smrt), z morálky (např. dobro, zlo, hřích, svědomí, vůle, láska, víra, naděje, přátelství, úcta), z trinitární teologie (Bůh Otec, Kristus, Duch svatý), z kristologie (např. hypostatická unie), z pastorace svátostí (např. tělo, krev), z mariologie (Panna Maria), ze spirituální teologie (např. chudoba, pokora, bolest), biblické termíny (např. Smlouva, Emanuel, Syn Člověka, vinný kmen, ratolesti, blahoslavení). Oboje exercicie končí promluvou o Panně Marii. Byl to Bernardův zvyk, ostatně jako to dělá řada exercitátorů.

V obou textech se objevují odkazy či úryvky od jeho oblíbených spisovatelů či básníků. V Tajemství člověka je to Gilbert Keith Chesterton (str.3), Vladimír Holan (str.7), Václav Renč (str.56)... V Tajemství Boha v lidstvu Citadela od St. Exupéryho (str.54), jehož ostatně při různých příležitostech citoval mimořádně často, zvláště jeho Malého prince.

Je třeba dodat, že tyto texty, ostatně jako obecně většina písemných památek na nějakou osobnost, jen částečně vystihují Bernardův projev, který má svou dynamiku, živost, bezprostřednost. I když je v první kapitule uvedena jeho osobní zkušenost, že zpočátku těžko navazoval mezilidské vztahy,¹⁶⁵ zde působí již velmi „profesionálně“. Byl si dobře vědom, že osobnost exercitátora je velmi důležitá.¹⁶⁶

2.5 SHRNUÍ: ZÁKLADNÍ MYŠLENKOVÉ INSPIRACE EXERCICIÍ

Bernardovy exercicie Tajemství člověka vystihuje logická linie: Poznání sebe → tvorstvo bez tvůrce zmarí → člověk je díky Kristu víc než člověk → na počátku → Bůh je láska → jeden je Váš otec → Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem → svědomí → je nevyhnutelné, že dochází k svádění k hříchu → Bůh tak miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna → byl poslušný až k smrti → chudoba → Syn člověka nepřišel, aby si nechal sloužit, ale aby sloužil → blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha → já a Otec jedno jsme; kdo viděl mne, viděl Otce → já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti → ve

se nám to pochopitelně přehnané, v té naší střízlivé realitě, bránili jsme se proti tomu, ale vidíme, že něco v tom také je. Něco pozitivního“ (str.38).

¹⁶⁵ Srov. tuto práci str. 22.

¹⁶⁶ Srov. Zkušenosti z exercicií. 1981-1995, 41.

mně žije Kristus → Kristus – učitel, kněz, král → vezměte a jezte z toho všichni; toto je mé tělo, které se za vás vydává → Maria.

Zdá se, že v duchovních cvičeních Tajemství člověka je rozdělení podle etap-týdnů ignaciánských exercicií zhruba takovéto:

první etapa začíná tématem poznání sebe;

druhá etapa začíná tématem člověk je díky Kristu víc než člověk;

třetí etapa začíná tématem chudoba (Bernard to přímo říká);

čtvrtá etapa začíná tématem blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha.

Duchovní cvičení Tajemství Boha v lidstvu sledují tuto logickou linii: Nežijeme poznáním, ale vůlí → hřích – pýcha → můj život je znamením Boží lásky → Pán učil své naslouchat Božímu slovu → znamení, jemuž budou odporovat (svědkové radosti) → Bůh Smlouvy → Emanuel → Bůh Zaslíbení → Bůh je oslavován mou vírou → Syn Člověka – Nový Izrael → víra v Boží lásku je základem Božích darů → řeholní zasvěcení → cesta *kenose* Ježíšovy → lid Boží – nositel naděje radostné zvěsti → Boží lid jde dějinami a proměňuje láskou zmar → církev zpřítomňuje Emanuela v odpouštění → naše povolání má být písní chvály a díky → bolest a utrpení je pramenem radosti → Panna Maria.

Pokus o rozlišení ignaciánských etap v duchovních cvičeních Tajemství Boha v lidstvu:

první etapa začíná tématem nežijeme poznáním, ale vůlí;

druhá etapa začíná tématem Syn Člověka – Nový Izrael (Bernard to přímo říká);

třetí etapa začíná tématem cesta kenose Ježíšovy;

čtvrtá etapa začíná tématem lid Boží – nositel naděje radostné zvěsti.

Nyní se pokusím nastínit některé spojitosti mezi Bernardovým životem a těmito dvěma duchovními cvičeními.

Jeho celoživotním postojem byla *víra v lásku*, což bylo patrné i v období centralizace, vojenské služby, vazby i vězení. „Někdy je nám zatěžko věřit, že mne může mít Pán Bůh rád. [...] ohrožujeme celé dílo, které máme s Otcem vykonat [...] tím, že se obrátíme do sebe.“¹⁶⁷ Přes všechny útrapy, které prožil, tedy nezatrpknul, ale naopak povzbuzoval a burcoval druhé. Oběma duchovními cvičeními od začátku až do konce prostupuje láska Boha k člověku a

¹⁶⁷ ŘÍSKÝ Bernard: Tajemství člověka, 59.

láska člověka jako odpověď na tuto Boží lásku. Jde tedy o to „věřit tak silně v lásku, že dám v sázku sama sebe“.¹⁶⁸

Svobodu svědomí velice respektoval. Projevoval to i ve svých postojích vůči druhým. Výrazné to bylo zejména v jeho roli zpovědníka a duchovního vůdce. Snažil se druhým, tedy i mně, dávat svobodu. Vzpomínám si, jak zmiňoval, že byl do jisté míry rebelskou osobou v řádu.

V popisu osobnosti v druhé kapitole této práce je zmíněno, že byla pro něho velmi důležitá chudoba. Často říkával, že „kdo okrade františkána, udělá dobrý skutek“. Tato slova říkal až do doby, než mu začali pravidelně vykrádat faru na Vysoké u Mělníka. Chudoba byla pro něho výrazem ducha. Sám připomínal svou negativní zkušenost z komunity v Belgii, kde se setkal s jistou „bezduchou chudobou“, projevující se striktním dodržováním velmi přísných pravidel.

Vždycky se snažil o vnitřní pravdivost, a proto považoval vnitřní očišťování za základ. Celý život chtěl a snažil se sloužit druhým, stejně jako Kristus.

Ze závěrečných kapitol obou exercicií (o Panně Marii) lze vycítit i Bernardův vztah k jeho vlastní matce, kterou měl velmi rád a která pro něho mnoho znamenala.

V jeho postoji k vůli jako principu lásky se projevuje františkánská teologická formace, která dává přednost vůli a lásce před rozumem a poznáním. Otázkou k hlubšímu bádání je Bernardovo ovlivnění teologií Jana Duns Scota, což je vidět i z druhé otázky Bernardova zdůrazňování Kristova vtělení ne nutně podmíněného prvním hříchem, ale jako vrchol stvoření. Bernardova radost a optimismus byly cítit ze všeho, co dělal.

Témata, která jsou speciálně pro Bernarda charakteristická, jsou: Bůh je oslavován mou vírou, Víra v Boží lásku je základem Božích darů, Cesta kenose Ježíšovy tedy chudoba a služba, Bolest a utrpení je pramenem radosti.

Na parte otce Bernarda jsou nad křížem uvedena dvě slova: „Amen a aleluja“.¹⁶⁹ Tato slova Bernard často říkával. Zaznívá z nich radost Velikonoc. I tato slova byla odrazem jeho spirituality. Zajímavá je souvislost mezi ní a tím, že Bernard zemřel v pondělí velikonočního oktávu.

¹⁶⁸ ŘÍSKÝ Bernard: Tajemství člověka, 59.

¹⁶⁹ Úmrtní oznámení Bernarda Říského, Provinční archiv, Kart. 98.

3 ZHODNOCENÍ BERNARDOVA VÝZNAMU

Bernard jako člověk, bratr františkán, kněz a exercitátor měl velký vliv na všechny lidi, se kterými se ve svém životě setkal. Ať už to bylo v Čechách či v zahraničí. Při pobytu v Bruselu s ostatními bratry byl chválen způsob jejich žití bratrství.

Bernardovo prožívání centralizace, vojenské služby, vazby, vězení, socialismu ho postupně očisťovalo. Poznala jsem ho jako člověka, který mě dokázal strhnout svou průzračnou, viditelnou a vnímatelnou láskou ke Kristu. Z jeho přátelského postoje jsem nikdy nevnímala přetvářku. Byl pravdivý. Dokázal chytit člověka za srdce. To, čím byl, to žil. Lidi, se kterými se setkal, k sobě přitahoval.

Při čtení dochovaných materiálů exercičních cvičení jsem měla pocit, že z nich ke mně promlouvá on sám, přestože již není mezi námi. Myšlenky, kterými se zabýval a které sděloval svým posluchačům před několika desítkami let, zůstávají stále aktuální a nadčasové. Myšlenky jsou logicky uspořádány a nechávají posluchači nebo čtenáři vnímat tuto logiku. Lze tedy sledovat, co z čeho a proč vychází. Snad je Bernardova velikost právě ve smysluplném a srozumitelném propojení jednotlivých pojmů, kategorií a podání tohoto propojení posluchačům. Bernard dokáže své posluchače nebo čtenáře aktivně vtáhnout do Boží přítomnosti tak, že zapomínají na svět kolem sebe a mají radost z toho, že mohou být s Bohem. Lidé měli o takový způsob exercicií zájem, a proto za ním dojížděli zdaleka. Na otázku, odkud Bernard bral své myšlenkové inspirace, však nedovedu odpovědět.

Vzhledem k velkému množství zpracovávaných témat a vzhledem k velkému okruhu různých posluchačů, se dá předpokládat, že zpřístupněním jeho díla by mohlo být obohaceno velké množství křesťanů, nejen františkánů. K tomu, aby oslovil i všechny nekřesťany, však chybí jeho fyzická přítomnost.

ZÁVĚR

Záměrem této bakalářské práce bylo představit otce Bernarda Říského OFM a jeho myšlenky uvedené ve dvou exerciciích.

Kapitola 1 *Osobnost Bernarda Říského OFM* spojuje životopisné údaje, základní osobnostní rysy a přehled současného stavu Bernardova díla. Byly používány osobní dokumenty otce Bernarda, jeho rodiny a jeho řeholní rodiny. Dále Bernardovo vzpomínání na jeho život, které bylo publikováno po několik let v časopisu Poutník a které bylo přerušeno a ukončeno Bernardovým úmrtím. Z výše uvedených podkladů byl vyhotoven Bernardův celkem kompletní životopis, který dosud nebyl k dispozici a jeho zkrácenou verzi obsahuje tato kapitola. K popisu Bernardových základních osobnostních rysů byly rovněž využity výše uvedené podklady a zároveň má osobní dlouholetá znalost otce Bernarda. Přehled současného stavu Bernardova díla byl vyhotoven z dostupných exercicií, rekolekcí a promluv, které jsou k dispozici v provinčním archivu v konventu Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí v Praze.

Kapitola 2 *Základní témata v Bernardově nauce* se skládá z pěti částí. První částí je úvod. Obsahuje základní informace o výběru právě textu exercicií, Bernardovo schéma duchovních cvičení, důvod výběru dvou duchovních cvičení Tajemství člověka a Tajemství Boha v lidstvu. Druhou částí je stručné zachycení duchovních cvičení Tajemství člověka. Třetí částí je stručné zachycení duchovních cvičení Tajemství Boha v lidstvu. Čtvrtá část obsahuje porovnání textů obou duchovních cvičení, z něhož jsou učiněny některé závěry. Pátá část obsahuje logickou linii duchovních cvičení Tajemství člověka a Tajemství Boha v lidstvu, jednotlivé etapy cvičení podle Bernardova schématu, pokus o uvedení základních myšlenkových inspirací v návaznosti na Bernardův život.

Kapitola 3 *Zhodnocení Bernardova významu* klade důraz na Bernardovo smysluplné a srozumitelné propojení jednotlivých pojmů a jeho podání posluchačům. Bernardovy myšlenky jsou logicky uspořádány, což umožňuje posluchačům nebo čtenářům lepší orientaci a pochopení tématu. Používání této logiky umožňuje dále aktuálnost a nadčasovost myšlenek.

Bakalářská práce tedy nabízí ve velmi omezeném rozsahu ukázkou vlivu života osoby na její dílo.

Základní témata v Bernardově díle mohla být zpracována pouze z části, neboť množství dochovaného materiálu podle níže uvedeného seznamu literatury mnohonásobně převyšuje možnosti rozsahu bakalářské práce. Materiály, které nebyly v této práci hodnoceny, bude možné dále zpracovávat.

Přestože tato bakalářská práce znamená asi setinu toho, co je ještě třeba vykonat ke kompletnějšímu zpracování a zhodnocení Bernardovy osobnosti a jeho díla, ukázala, že má smysl se tímto cílem podrobně zabývat a usilovat o jeho zpřístupnění veřejnosti.

PŘEHLED POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

1 BIBLICKÉ ZKRATKY

Zkratky biblických knih jsou převzaty z českého překladu Bible, Písmo svaté Starého a Nového zákona podle ekumenického vydání z roku 1985, který vydala Česká biblická společnost roku 1991.

2 DALŠÍ ZKRATKY

OFM – *Ordo fratrum minorum*, Řád menších bratří, tj. františkáni.

SEZNAM LITERATURY

1 NEPUBLIKOVANÉ PRAMENY

Provinční archiv v konventu Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí v Praze, kart. 98.

Pořadí těchto pramenů je uváděno dle signatury a dle roku jejich vzniku.

Exercicie

BR-EX-00001968-SCEO	Exercicie 1968 (všehochuť)
BR-EX-01051968-SCEO	Exercicie 1968, Exercicie o mši svaté
BR-EX-00001972-SCEO	Exercicie 1972, Blahoslavení chudí..., exercicie o svaté chudobě, 1.verze
BR-EX-00000000-SCEO	Exercicie, Blahoslavení chudí..., exercicie o svaté chudobě, 2.verze
BR-EX-00001973-SCEJ	Exercicie 1973, Duch Kristův v osmeru blahoslavenství, 1.verze
BR-EX-00001973-SCEJ	Exercicie 1973, Duch Kristův v osmeru blahoslavenství, 2.verze
BR-EX-00001974-SCEO	Exercicie 1974, Duch Boží a jeho dary v našem životě
BR-EX-00001975-SCEJ	Exercicie 1975, Štěstí, 1.verze
BR-EX-00001975-SCEO	Exercicie 1975, Štěstí, 2.verze
BR-EX-31071976-SCEJ	Exercicie 31.7.1976, Kristus ve trojím tajemství: stvoření, vtělení a vykoupení
BR-EX-00001976-SCEO	Exercicie 1976, O Kristu
BR-EX-20031977-SCEJ	Exercicie 20.3.-27.3.1977, Kristus – Tajemství, 1.verze
BR-EX-20031977-SCEJ	Exercicie 1977, Kristus – Tajemství, 2.verze
BR-EX-11071977-SCEJ	Exercicie 11.7.1977, Tajemství Kristovo, Starý zákon Předobrazy, Ježíš Kristus – Mesiáš – historický, Církev – Jeho tajemné Tělo
BR-EX-00031978-SCEO	Exercicie 1978, Ježíš Kristus, Pán a původce života, cesta, pravda, život, 1.verze
BR-EX-00001978-SCEJ	Exercicie 1978, Ježíš Kristus, Pán a původce života, cesta, pravda, život, 2.verze
BR-EX-00031979-SCEO	Exercicie 1979, Kristus v církvi
BR-EX-00031981-SCEO	Exercicie 1981, O naději

BR-EX-07061981-SCEJ	Exercicie 7.6.-13.6.1981, Vírou, nadějí a láskou k životu – Kristu, 1.verze
BR-EX-07061981-SCEJ	Exercicie 7.6.-13.6.1981, Vírou, nadějí a láskou k životu – Kristu, 2.verze
BR-EX-07061981-SCEJ	Exercicie 7.6.-13.6.1981, Vírou, nadějí a láskou k životu – Kristu, 3.verze
BR-EX-00001982-SCEJ	Exercicie 1982, Velekněžská modlitba
BR-EX-00031982-SCEJ	Exercicie 1982, O modlitbě
BR-EX-14081983-SCEJ	Exercicie 14.8.-20.8.1983, Tajemství vykoupení
BR-EX-28021983-SCEO	Exercicie 28.2.-5.3.1983, Vykoupení
BR-EX-27021984-SZKJ	Exercicie 27.2.-3.3.1984, Tajemství člověka, 1.verze
BR-EX-27021984-SCEJ	Exercicie 27.2.-3.3.1984, Tajemství člověka , 2.verze
BR-EX-15071984-SCEJ	Exercicie 15.7.-21.7.1984, Tajemství člověka, 3.verze
BR-EX-15071984-SCEJ	Exercicie 15.7.-21.7.1984, Tajemství člověka, 4.verze
BR-EX-16061985-SCEJ	Exercicie 16.6.-22.6.1985, Tajemství Boha v lidstvu, 1.verze
BR-EX-00001985-SCEJ	Exercicie 1985, Tajemství Boha v lidstvu, 2.verze
BR-EX-00001986-SZKJ	Exercicie 1986 (asi Maria), 1.verze
BR-EX-00001986-SCEJ	Exercicie 1986, Maria, 2.verze
BR-EX-00000000-SCEJ	Exercicie, Maria, 3.verze
BR-EX-14061987-SCEJ	Exercicie 14.6.-20.6.1987, Až přijde on – duch pravdy, 1.verze
BR-EX-14061987-SZKJ	Exercicie 14.6.-20.6.1987, Až přijde on – duch pravdy, 2.verze
BR-EX-19061988-SCEJ	Exercicie 19.6.-26.6.1988, Slovo Boží
BR-EX-00001988-SZKJ	Exercicie 1988 (asi Boží slovo)
BR-EX-19061988-SCEJ	Exercicie 19.6.-25.6.1988, Setkání se slovem Božím v našem životě
BR-EX-11061989-SCEJ	Exercicie 11.6.-17.6.1989, Pravdivost, Pravdivost našeho zasvěcení
BR-EX-00031991-SCEJ	Exercicie 1991, O Boží lásce, 1.verze
BR-EX-00031991-SCEJ	Exercicie 1991, O Boží lásce, 2.verze
BR-EX-00001993-SCEJ	Exercicie 1993 (všehochuť)
BR-EX-00000000-SCEJ	Exercicie (všehochuť)
BR-EX-00000000-SCEO	Exercicie, O modlitbě

Rekolekce

BR-RE-21111977-SCEJ	Rekolekce 1977 (všehochuť)
BR-RE-00031979-SCEJ	Rekolekce 1979, Rekolekce v postní době

Promluvy

BR-HO-00001975-SCEJ	Promluvy 1975-1976
BR-HO-00021976-SCEJ	Promluvy 1976 / I.
BR-HO-00071976-SCEJ	Promluvy 1976 / II.
BR-HO-00101976-SCEJ	Promluvy 1976 / III.

Provinční knihovna v konventu Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí v Praze.

Sign. ES 0786	Exercicie 1973, Duch Kristův v osmeru blahoslavenství, 3.verze
Sign. ES 0788	Exercicie 1983, O vykoupení
Sign. F 0404/2	ŘÍSKÝ Bernard: Maria (tištěná publikace bez označení vyd.)
Sign. ES 0785/2	Exercicie 14.6.-20.6.1987, Až přijde on – duch pravdy, 3.verze
Sign. ES 0795	Exercicie 1991, O Boží lásce, 3.verze

2 PUBLIKOVANÉ PRAMENY

- ŘÍSKÝ Bernard: Tajemství člověka, Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o., 1995.
ŘÍSKÝ Bernard: Jak se z františkánů stali vojáci, atd., in: Poutník 3-12 (2000), passim.
ŘÍSKÝ Bernard: Moje cesta za svatým Františkem, in: Poutník 12 (2001-2005), passim.

3 POUŽITÁ LITERATURA

Bible, Písmo svaté starého a nového zákona, podle ekumenického vydání z roku 1985, Česká biblická společnost, 1991.

DRUHÝ VATIKÁNSKÝ KONCIL: Pastorální konstituce o církvi v dnešním světě *Gaudium et spes*, (ze dne 7. prosince 1965), in: Dokumenty II. Vatikánského koncilu, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, 173-265.

Františkánské prameny I., Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1999.

IANNACCONE Gaetano: Gli Esercizi Spirituali di S. Ignazio di Loyola, www.gesuiti.it/moscato/Italiano/It_Esercizi.html (12.4. 2007).

JACOPONE DA TODI: Lauda 39.

Zkušenosti z exercicií. 1981-1995. Uspořádal Benedikt Holota OFM, vydavatel ani rok vydání nejsou uvedeny.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora: VELDOVÁ Dagmar

Název práce: Základní myšlenkové inspirace otce Bernarda Říského OFM (1925-2004) v jeho exerciciích

Bakalářská práce přibližuje otce Bernarda Říského OFM na základě životopisu a na základě popisu základních osobnostních rysů. Dokumentuje přehled současného stavu Bernardova díla. Představuje základní myšlenky dvou duchovních cvičení, které dával otec Bernard řeholním sestrám. V bakalářské práci je zachyceno alespoň částečné propojení mezi životem otce Bernarda a jeho duchovními cvičeními, tedy vliv Bernardova života na jeho dílo a dále zhodnocení Bernardova významu.

Klíčová slova: životopis
osobnost
dílo
exercicie
význam

SUMMARY

Surname and forename: VELDOVÁ Dagmar

Title of Bachelor Thesis: Basic inspirations of Fr. Bernard Říský OFM (1925-2004) in his spiritual exercises

This bachelor thesis describes Fr. Bernard Říský OFM on basis of biography and on basis of characterization of typical personality traits. It documents the present state of knowledge of Fr. Bernard's works. It represents basic ideas of two spiritual exercises Fr. Bernard gave regular sisters. At least partial connection between the life of Father Bernard and his spiritual exercises and so the impact of Fr. Bernard's life on his works is discussed in this bachelor thesis, as well as assessment of Fr. Bernard's significance.

Key words: biography
personality
works
spiritual exercises
significance